

SODANKYLÄN KUNTA

TANKA VAARAN OSAYLEISKAAVA

Kaavaselostus

SISÄLLYSLUETTELO

Tankavaaran osayleiskaava	3
Tunnistetiedot	3
Kaavan nimi ja tarkoitus	3
Kaava-alueen sijainti	5
Selostuksen liiteasiakirjat	6
Muut kaavaa koskevat asiakirjat, taustaselvitykset ja lähdemateriaali	6
Kaavaprosessin vaiheet	7
Osayleiskaavan toteuttaminen	7
Suunnittelualueen nykytilan kuvaus	8
Alueen yleiskuvaus	8
Pinta- ja pohjavedet	8
Maa- ja kallioperä	9
Kultavaltaukset	12
Luonnonympäristö	13
Suojelualueet ja suojeluohjelmat	16
Maisema	17
Muinaisjäänneökset	19
Rakennettu Kulttuuriympäristö	20
Saamelaiskulttuuri ja poronhoito	24
Tekninen huolto ja verkostot	28
Liikenne	29
Moottorikelkkailu	30
Palvelut	30
Matkailu	30
Urho kekkosen Kansallispuisto	33
Virkistys ja reitit	35
Maanomistus	41
Suunnittelutilanne	42
Maakuntakaava	42
Yleiskaavat	47
Asemakaavat	50
Rakennusjärjestys	50
Pohjakartta	50
osayleiskaavan tavoitteet	51

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	51
Kunnan asettamat tavoitteet	52
Viranomaisten asettamat tavoitteet	53
Yksityisten maanomistajien asettamat tavoitteet	53
OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	54
Osayleiskaavan suunnittelun tarve	54
Vireilletulo	54
Osallistuminen ja yhteistyö	54
Osalliset	54
Osallistuminen, vuorovaikutusmenettelyt ja viranomaisyhteistyö	55
Osayleiskaavaluonnos (kaavan valmisteluaineisto).....	56
Osayleiskaavaehdotus	58
Osayleiskaava	59
Kaavan rakenne	59
Mitoitus	59
Korttelialueet	59
Muut alueet	61
Muut merkinnät.....	63
Liikennejärjestelyt	63
Informatiiviset ja alueiden erityispiirteitä kuvaavat merkinnät	64
Osayleiskaavan merkinnät ja määräykset	66
Kaavan vaikutukset	70
Meluvaikutukset	73
Vaikutukset porotalouteen	75
Porojen laitumet ja laidunnus	75
Poronhoito	76
Yleiskaavan sisältövaatimusten arviointi	77
Nimistö	79
Sähköverkko	79
OSAYLEISKAAVAN TOTEUTUS	79

TANKA Vaaran OSAYLEISKAAVA

TUNNISTETIEDOT

Alueen nimi:	Tankavaara
Kunta:	Sodankylän kunta
Kaavan nimi:	Tankavaaran osayleiskaava
Kaavan laatija:	FCG Oy Johannes Jutila, Arkkitehti SAFA, ARK 1813, YKS 640
Hyväksymiset:	Kunnanhallitus _____.2023 § ____. Kunnanvaltuusto _____.2023 § ____.
Tullut voimaan:	_____.2024 (Pöytäkirjanpitäjä).

KAAVAN NIMI JA TARKOITUS

Osayleiskaava on käynnistetty Sodankylän kunnanhallituksen päätöksellä 7.5.2019 §201. Kaavahanke on kuulutettu vireille 22.4.2020.

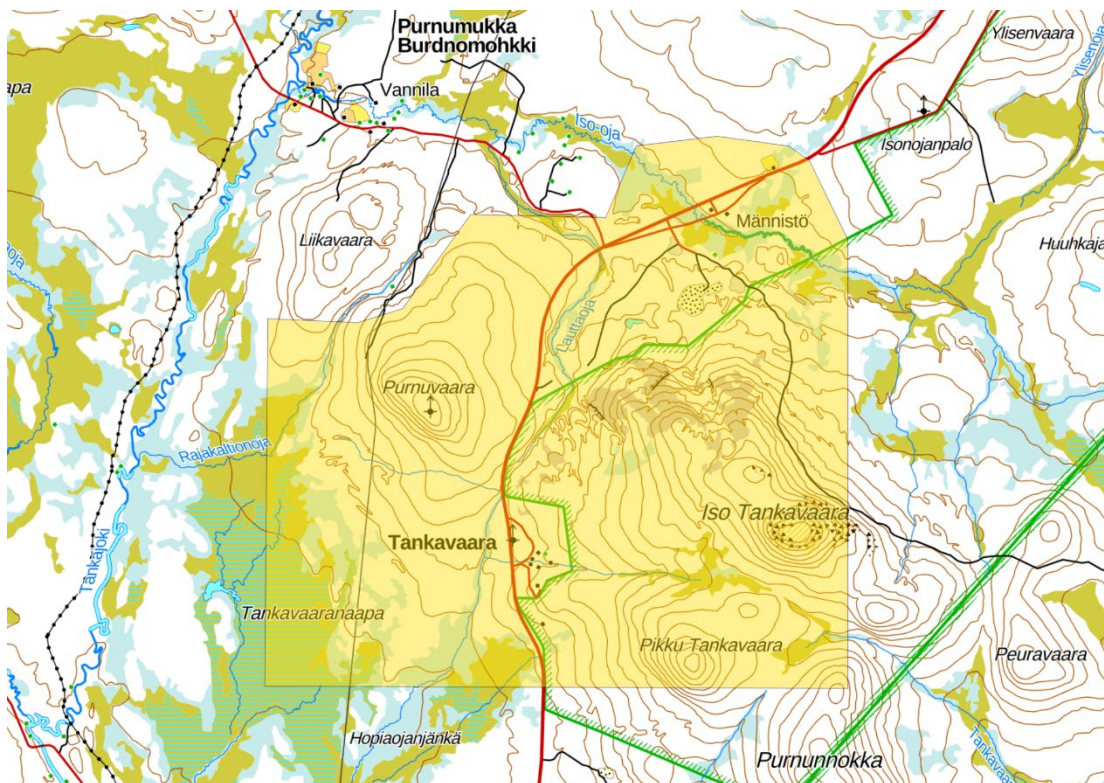
Kaava-alue sisältää Tankavaaran kultakylän, aluetta halkoo Vt 4, kaavoitettava alue pääosin valtionmaalla ja käsittää myös osan UKK-puistoa. Alueella ei ole aiempaa oikeusvaikutteista yleiskaavaa tai asemakaavaa, mutta maankäyttöpaineita on jatkuvasti. Tavoitteena on kehittää matkailua. Toteutettavana kokonaisvaltainen yleiskaava haastavalle alueelle missä sovitetaan yhteen kullanhoidon, matkailu, metsätalous, poronhoito, saamelaisalue, luonto ja liikenne.

Tavoitteena on laatia MRL 44.1 § mukainen osayleiskaava. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavassa voidaan erityisesti määrätä kaavan käyttämisestä suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

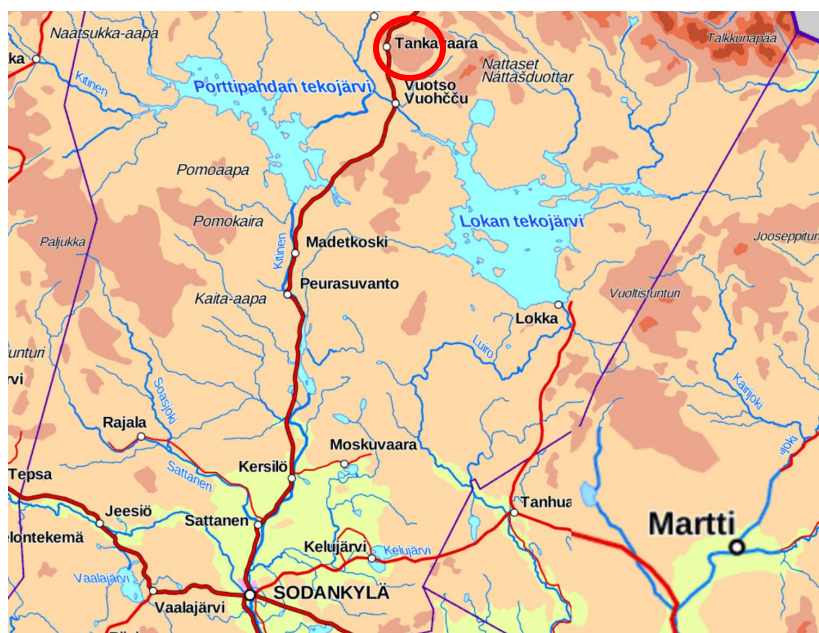
Kunnan tavoitteena olisi myös saada kehittää kansallispuiston puolelle toimintoja. Kansallispuistossa toimimista ohjaa alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) ja järjestyssääntö, joita ei voida ohittaa. Kaavassa tarkastellaan mitä toimintoja kaava-alueelle on tavoitteena kehittää ja mitä kansallispuiston puolelle voitaisiin osoittaa.

KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

Kaavoitettava alue sijoittuu noin 90 kilometriä Sodankylän kuntakeskuksesta pohjoiseen ja noin 25 kilometriä Saariselän matkailualueesta lounaaseen. Alue on Vuotson kyläkeskuksen pohjoispuolella ja kaava-alueen luoteispuolelle sijoittuu Purnumukan kylä.

Kuva 1. Kaava-alue peruskartalla (Pohjakartta, paikkatietoikkuna, MML 2020).

Kuva 2. Kaava-alueen seudullinen sijainti (Pohjakartta, paikkatietoikkuna/MML 2020).

SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJAT

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. Luontoselvitys
3. Arkeologinen inventointi
4. Meluselvitys
5. Rakennusinventointi
6. Maisemaselvitys
7. Liitekartta, kullanhuuhdonta-alueet ja kaivospiirit 2020
8. Liitekartta, olemassa olevat reitit ja reittiehdotukset

MUUT KAAVAA KOSKEVAT ASIAKIRJAT, TAUSTASELVITYKSET JA LÄHDEMATERIAALI

Tankavaaran osayleiskaavaan on kerätty perustietoa mm. seuraavista selvityksistä ja suunnitelmista:

- Saariselän yleiskaava. Oulun ympäristökehitys Oy, 1991.
- Tankavaaran yleiskaava. 1984.
- Selvitys matkailun ohjelmalvelureittien ja matkailu-rakentamisen sijoittumisesta. Kakslauttanen-Tankavaara-Purnumukka-Vuotso. Yhteenveto. Sweco Ympäristö Oy, 2018.

KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Käynnistetty Sodankylän kunnanhallituksen päätöksellä 7.5.2019 §201.
- Kaavahanke on kuulutettu vireille 22.4.2020.

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtäville 17.4.2020

- Viranomaisneuvottelu 16.6.2020

- Kaavan valmisteluaineisto nähtävillä

- Kaavaehdotus nähtävillä

- Kunnanhallituksen käsittely

- Kunnanvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan

- Osayleiskaava lainvoimainen

OSAYLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN

Osayleiskaavan toteuttaminen alkaa heti, kun osayleiskaava on saanut lainvoiman sekä muut hankkeen toteuttamisen edellyttämät luvat ja päätökset on toimijan puolella tehty. Alueen toteuttamisesta vastaavat alueen toimijat. Toteutusta ohjaa kunnan rakennusvalvonta.

SUUNNITTELUALUEEN NYKYTILAN KUVAUS

ALUEEN YLEISKUVAUS

Kaavoitettava alue sijoittuu noin 90 kilometriä Sodankylän kuntakeskuksesta pohjoiseen. Tankavaara sijaitsee Saamelaiden kotiseutualueella, johon kuuluu Utsjoen, Inarin ja Enontekiön lisäksi Sodankylästä Lapin paliskunnan alue.

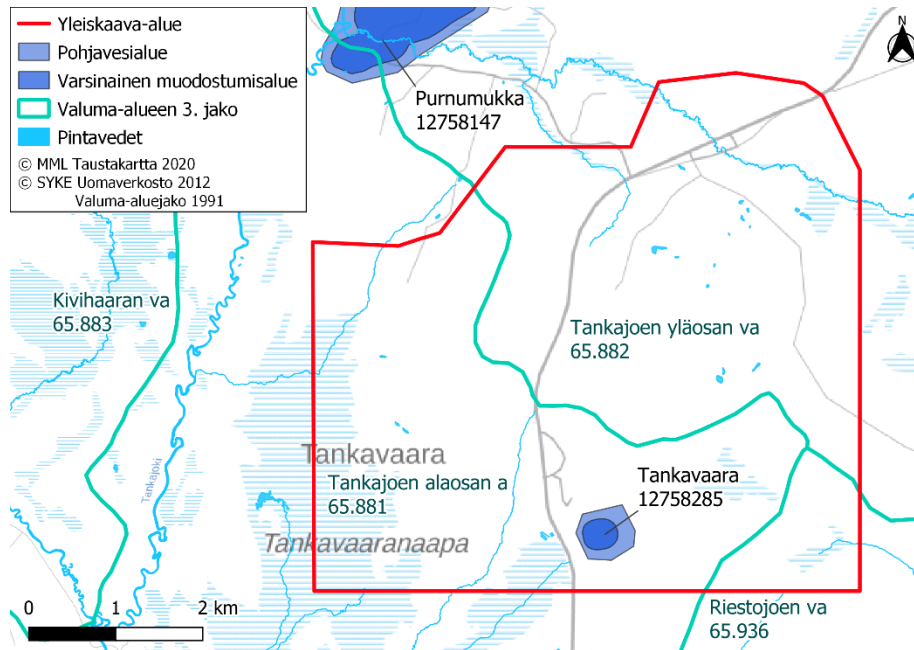
Kuva 3. Ortokuva suunnittelualueesta. (Paikkatietoikkuna/MML. 2020).

PINTA- JA POHJAVEDET

Kaava-alueen eteläosiin sijoittuu yksi pieni pohjavesialue *Tankavaara*, jolla on vedenottamo. Lisäksi kaava-alueen luoteispuolelle sijoittuu *Purnumukan* pohjavesialue (kuva 5).

Kaava-alueen pintavedet muodostuvat pienistä virtavesistä, joista Iso-oja on merkittävin. Iso-oja kerää vetensä kansallispuiston alueelta useampana pienenä virtavetenä ja laskee Purnumukan eteläpuolella Tankajokeen. Lisäksi kaava-alueelle sijoittuu Lauttaoja, Rajakaltioja, Hopioja sekä Raisio-ojan latvavesiä.

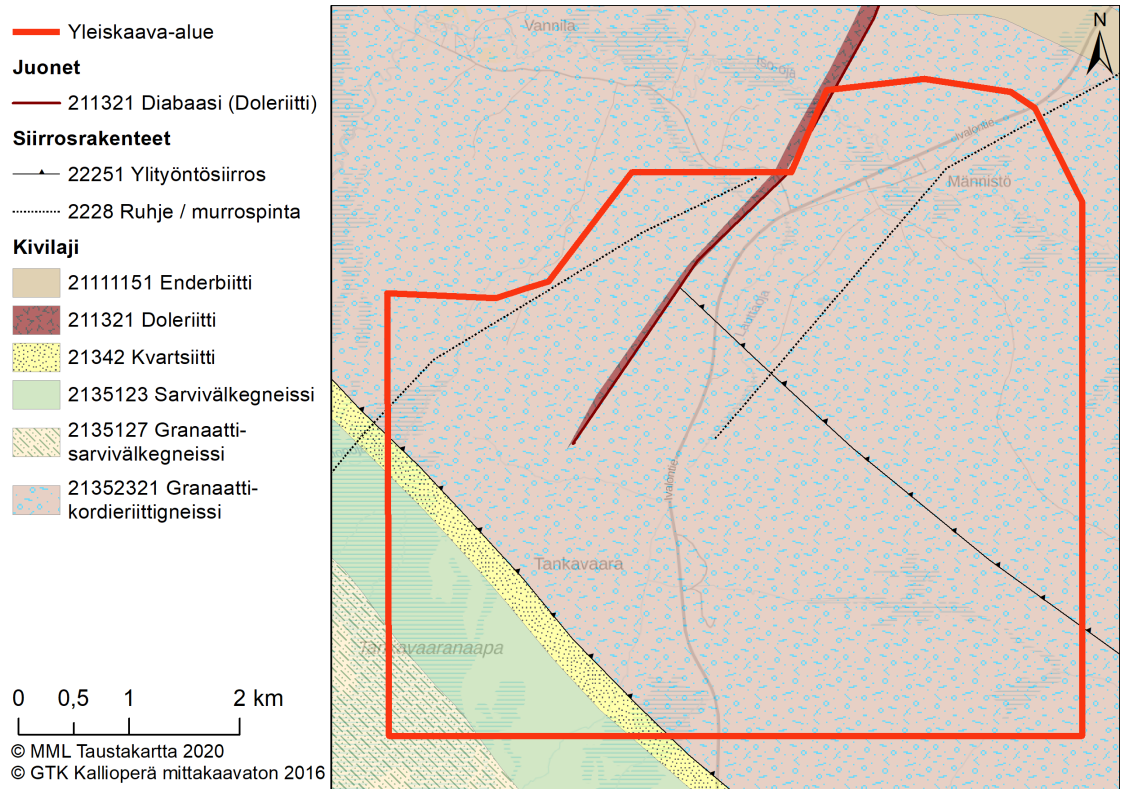
Kuva 4. Kaava-alueen pohjavesialueet ja pintavedet.

Kuva 5. Iso-ojaa kaava-alueella, kansallispuiston ulkopuolella.

MAA- JA KALLIOPERÄ

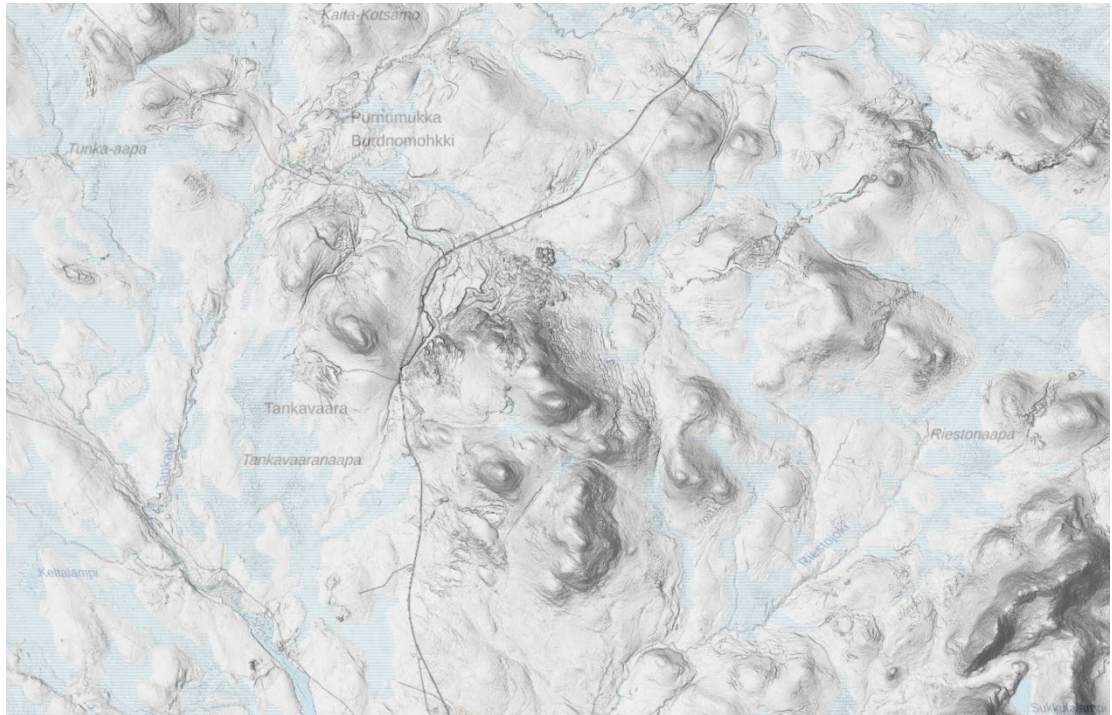
Suunnittelualue on pääosin sora tai hiekkamoreenia. Iso Tankavaaralla ja Pikku Tankavaaralla sekä Purnunnokassa on kalliopaljastumia ja Jorpulipäällä laajoja rakka-alueita. Kullanhuudonta-alueilla on harju- ja deltamuodostumia sekä sandureita tai lajittunutta reunamuodostumaa. Kivennäismaan alavammat harjut ovat sora- ja hiekkamoreenia ja soilla esiintyy turvekerrostumia.

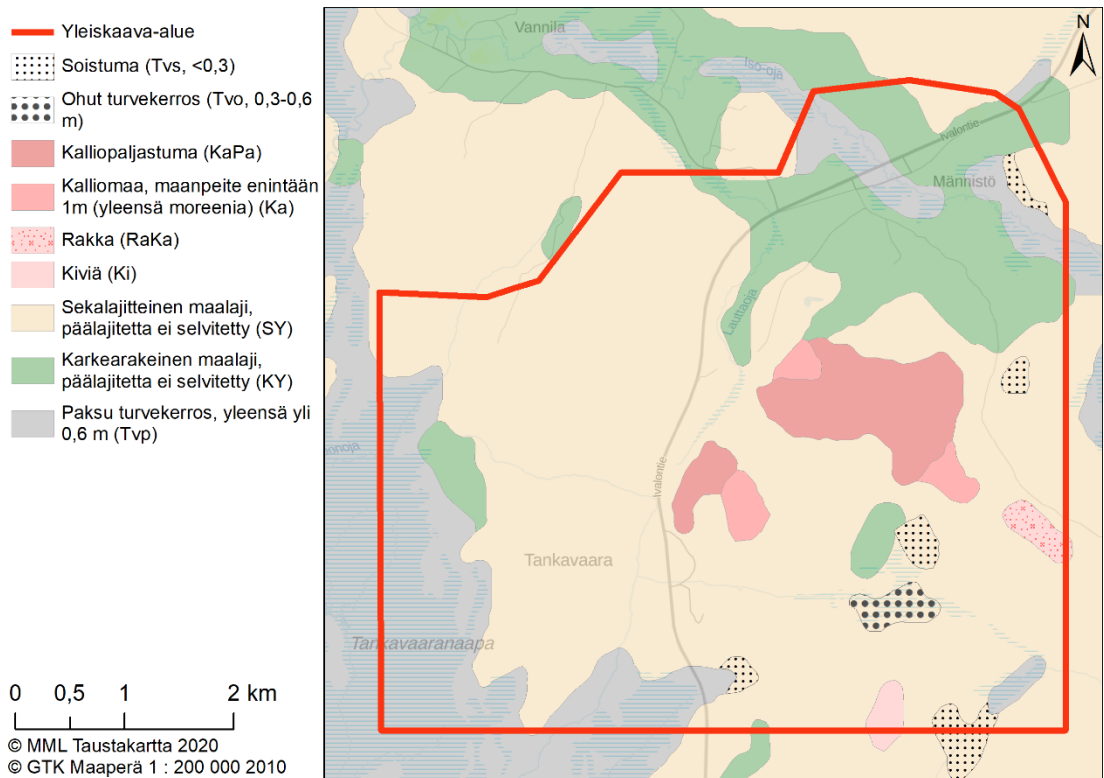
Kuva 6. Kaava-alueen kallioperän kivilajit ja siirrosrakenteet.

Kuva 7. Jorpulipään laen rakka-alue, joka rajautuu tunturikoivuvyöhykkeeseen (Minna Takalo / FCG).

Kuva 8. Maastokartta rinnevarjostettuna (MML, Esri Finland 2020).

Kuva 9. Kaava-alueen maaperäkartta.

KULTAVALTAUKSET

Kaava-alueella on tällä hetkellä 23 kullanhuuhdonta-aluetta, joiden pinta-ala yhteensä on 125 hehtaaria. Lauttaojan kaivospiiri raukeaa 1.7.2020. Kaivospiirin alueelle on toiminnanharjoittaja hakenut 3 erillistä kullanhuuhdonta-aluetta, joista yksi sijoittuu kansallispuiston alueelle. Kansallispuiston ulkopuolella on harjoitettu jonkin verran konekaivuuta Purnuvaaran lounaisosassa. Toinen koneellinen kullankaivualue on Iso Tankavaaran kulmalla (1000 m³/a). Kansallispuistossa vain lapiokaivuu on ollut mahdollista.

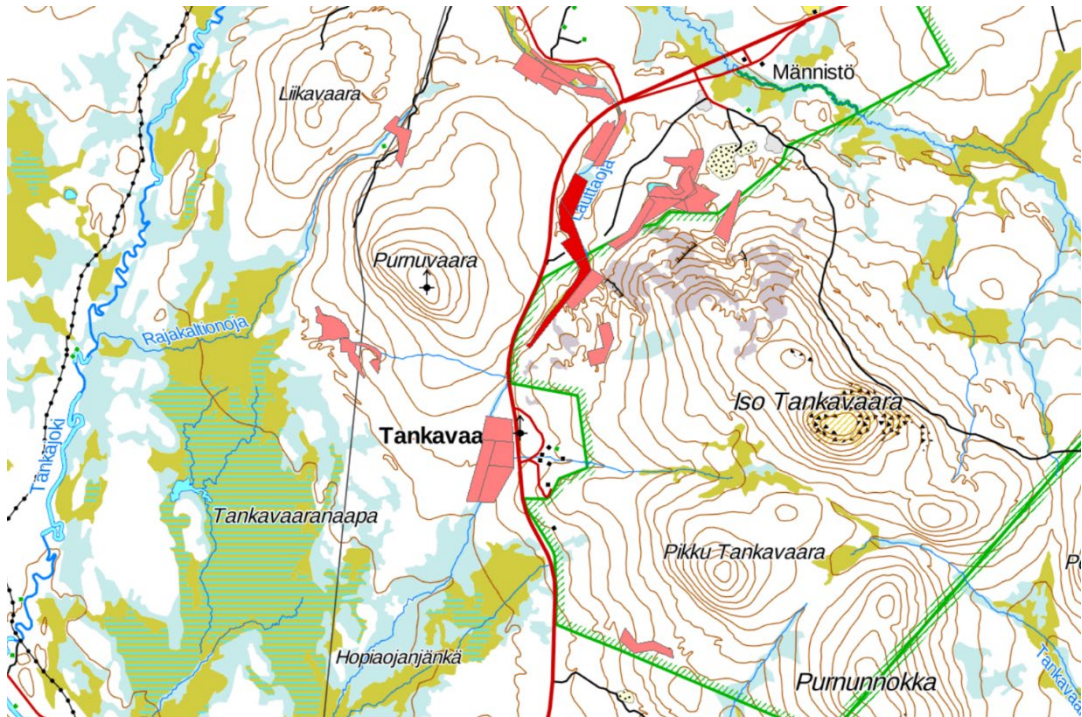
Tankavaaran kullankaivuu tai kullanhuuhdonta muuttuu yhä enemmän matkailijoille tarkoitetuksi tapahtuma- tai kulttuuripalveluksi. Matkailijat on otettu mukaan kokeilemaan kullan kaivuuta mm. Aurum-valtauksella nelostien länsipuolella sekä Kultakylän ja Kultamuseon tarjoamalla kullanhuuhdonnan opastuksilla. Museotoiminta itsessään on alun alkaenkin perustunut sille, että Tankavaaran Kultamuseo säilyttää ja esittelee kullankaivun perinnettä. Museo on Lapin kullankaivajain liiton (LKL) perustama. Kullankaivuu jatkuu silti ammattimaisena edelleen lähialueilla kuten Mäklärässä, Lauttaojalla sekä Purnumukan tienhaaran lähistöllä.¹

Kuva 10. Kultavaltaus Loijakkokurussa (Minna Takalo / FCG).

---

¹ Hanna Mattila 22.12.2020.

Kuva 11. Kullanhuuhdontalupahakemukset ja kaivospiirit (punainen) sekä kullanhuuhdontaluvat (vaalean punainen). Lähde: Paikkatietoikkuna. MML. Noudettu 5.2.2020.

LUONNONYMPÄRISTÖ

Kaava-alueelle on toteutettu luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys heinäkuussa 2020, josta on laadittu erillinen luontoselvitysraportti (liite 2).

Kaavoitettavan alueen luontoarvot ovat pääasiassa kansallispuiston ja Natura-alueen puolella, missä metsien ikärakenne on selkeästi edustavampi. Kaava-alueella on runsaasti pieniä virtavesiä, joiden lähiympäristöön sijoittuu kapeita korpikuivioita, luhtia ja puustoltaan monimuotoisempia kangasmaalaitteita. Alueen maankäytön suunnittelussa huomioitavina luontokohteina rajattiin edustavimmat virtavedet, ojittamattomat ja luonnontilaiset suot, etenkin laaja Tankavaaranaapa, sekä Pumuvaaran laen koillispuolelle sijoittuva tunturikoivuvualue (kuva 16.) Luontokohteet on kuvailtu tarkemmin luontoselvitysraportissa.

Kuva 12. Lauttaojan ympäristöön sijoittuu kapeita soita, joilla on luhtien ja rämeiden suotyyppejä (Minna Takalo / FCG).

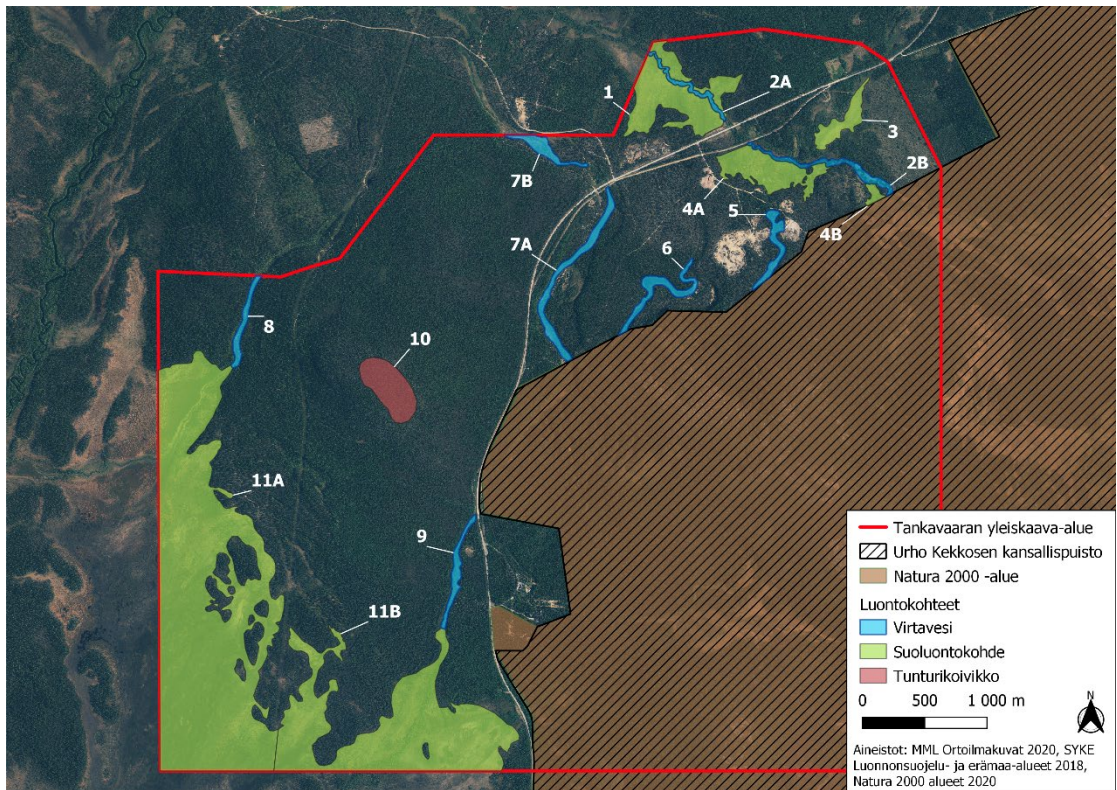
Kuva 13. Kaava-alueen luontoarvot ovat merkittävimmät kansallispuiston alueella (Minna Takalo / FCG).

Kaava-alueen pesimälinnusto on tyypillistä Lapin kangasmetsien ja soiden lajistoa. Kaava-alueen lähialueelta on tiedusteltu eri rekistereistä lähimpiä huomionarvoisia petolintureviireitä, jotka tulisi huomioida maankäytönsuunnittelussa.

Alueen inventoinneissa tarkasteltiin direktiivilajiston (liite IV a) osalta saukon ja viitasammakon elinympäristöpotentiaalia. Alueen luhtaiset suot ja pienvedet ovat viitasammakolle mahdollisia elinympäristöjä, ja virtavesistä Iso-oja on potentiaalisin osa saukon ympärivuotisesti käyttämää reviiriä.

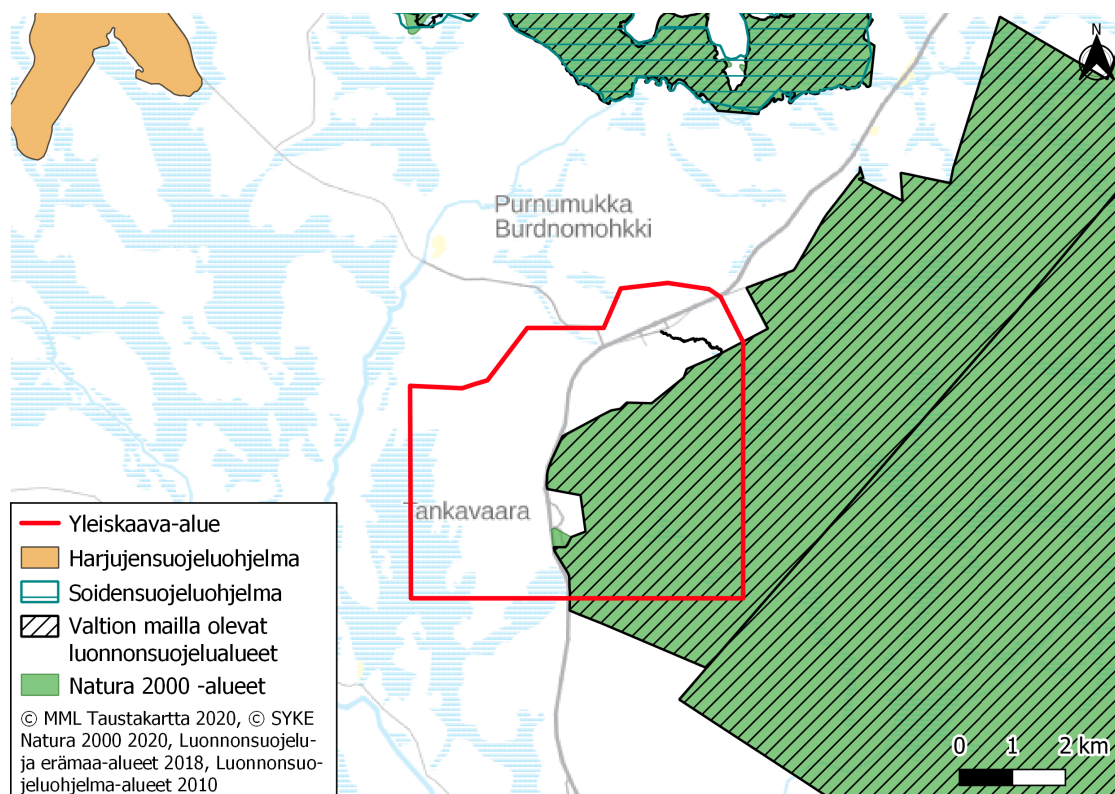
Kuva 14. Kaava-alueen pesimälinnustoa edustaa mm. Lapin erämainen laji taviokuurna. Kuvattu Pikku Tankavaaralla (Minna Takalo / FCG).

Kuva 15. Kaava-alueelta on rajattu luontokohteita Natura-alueen ulkopuoliselta osalta.

SUOJELUALUEET JA SUOJELUOHJELMAT

Kaava-alueen pinta-ala on noin 3090 hehtaaria ja siitä noin 1270 hehtaaria sijoittuu Urho Kekkosen kansallispuiston alueelle, joka on rajaukseltaan kaava-alueella lähes sama kuin UK-puisto-Sompio-Kemihaaran Natura-alue (FI1301701). Kansallispuiston ulkopuolisella osalla kaava-alueelle ei sijoitu yksityisiä luonnonsuojelualueita tai suojeluohjelmien kohteita. Alueella ei ole valtakunnallisesti arvoitettuja tuuli- ja rantakerrostumia tai arvokkaita geologisia muodostumia.

Kuva 16. Kaava-alueen sijoittuminen suhteessa Natura-alueeseen ja kansallispuistoon.

Kuva 17. Kaava-alueelta (Pikku Tankavaara) avautuu näkymiä kohti Sompion luonnonpuistoa (Minna Takalo / FCG).

MAISEMA

Tankavaaran-Iso-ojan osayleiskaavan maisemaselvitys on laadittu Sodankylän kunnan toimeksiannosta FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:ssä. FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:ssä maisemaselvityksestä on vastannut maisema-arkkitehti Riikka Ger. Kartta-aineiston on laatinut maisema-arkkitehti Elina Haapaluoma. Katso erillinen liite nro 6.

Selvitysalueelle ei sijoitu maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita eikä se ole maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osa.

Tarkastelualueen maisemakuvalle on tunnusomaista metsäisyys. Selvitysalueen kautta kulkee pohjois-eteläsuunnassa valtatie 4. Tiemaisema on selvitysalueella lähes kauttaaltaan sulkeutunut. Valtatietä reunustavat metsät. Pohjoisosassa on kaksi avarampaa kohtaa. Toinen, pienempi, sijoittuu Purnumukantien eteläpuoliseen notkoon valtatie luoteispuolelle. Notko on osin avoin, osin puoliavoin. Kasvillisuus on niittymäistä ja alueella esiintyy katajaa. Kohta on todella virkistävä poikkeus sulkeutuneessa metsämaisemassa. Toinen laajempi puoliavoin alue sijoittuu Iso-ojan eteläpuolelle. Kyseessä on suoalue. Kaakon suunnalla näkyy paikoin Iso Tankavaaran siluetti. Muuten maaston osin voimakkaitakin pinnanmuotoja ei pysty hahmottamaan valtatieltä käsin. Tiemaisemassa metsä vaikuttaa tavanomaiselta pohjoissuomalaiselta metsältä. Kansallispuistonkaan kohdalla tielle ei kunnolla välity vaikutelma erityisestä metsäalueesta. Niillä kohdin metsä vaikuttaa jonkin verran muita ympäröiviä metsiä karummalta. Kansallispuiston alueella käveltäessä tunnelma on erilainen. Kultakylän liittymää vastapäätä eli valtatie länsipuolella reunametsän kuusista ja männyistä välittyy vähän erityisempi vaikutelma. Kuuset ovat hyvin kapeita ja ympäröivään puustoon verrattuna korkeita. Alueella on myös edustavia mänty-yksilöitä. Tankavaaran kultakylän alue sijoittuu valtatie 4:n varteen. Etäisyyttä ja väliin jäävää puustoa sen verran, ettei alue varsinaisesti näy tielle. Kultakylän kyljessä olevan luontokeskuksen tienhaarassa on tyylikäs harmaantuneista puupylväistä koostuva porttiaihe.

Valtatie 4:n itäpuolinen alue on suurelta osin Urho Kekkosen kansallispuistoa. Iso Tankavaaran ja Pikku Tankavaaran alueet sijoittuvat tälle nimenomaiselle kansallispuiston alueelle. Vaikka metsäalue on varsin luonnontilaista, vaikuttaa se karusta luontotyypistä johtuen avaralta ja valoisaalta. Iso Tankavaaraan liittyvä Jorpulipää (selänteen korkein laki) on rakkakiven peitossa.

Kansallispuistoalueeseen rajautuu kolmelta sivulta kulttuurimaisemana Kultakylä. Sen yhteydessä on myös kultamuseo. Selvitysalueella on hyvin vähäisessä määrin asutusta: muutama irrallinen kiinteistö alueen pohjoisosassa. Kultakylän alueella on majoitustoimintaa eri muodoissa, on pienimuotoista hotellimajoitusta, erisuuruisia mökkejä ja pihaleirintäalue. Lisäksi on ravintolatoimintaa ja myyntikojuja. Kultakylässä on myös kulissinomaisia rakennuksia, joiden esikuvina on käytetty Amerikan kultakylän rakennuksia.

Selvitysalueen ja lähiseudun peitteisyydestä johtuen näkymät kaava-alueella ovat pääasiassa melko lyhyitä. Suoalueiden yhteydessä näkyvyyttä on enemmän.

Valtatieltä ja sen rinnalla kulkevalta tieltä avautuu kaukonäkymä Iso Tankavaaralle suoalueen yli selvitysalueen pohjoisosassa.

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET

Selvitysalue ei ole osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueetta eikä selvitysalueelle tai sen välittömään läheisyyteen sijoitu valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueetta tai ehdotusta valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET

Selvitysalueelle ei sijoitu maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita eikä se ole maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osa.

MAANKÄYTÖLLISET SUOSITUKSET MAISEMASUUNNITTELUN NÄKÖKULMASTA

Jatkosuunnittelussa selvitysalueen vahvuudet tulee ottaa huomioon. Paikan hengen ja ominaispiirteiden säilyttäminen on tärkeää. Hienoin maisemakokonaisuus selvitysalueella on UKK:n kansallispuisto-osuus. Luonnonsuojelualueena sen olemassaolo on kuitenkin turvattu. Keskeisimpiä maisemaelementtejä selvitysalueella (pois lukien kansallispuisto) ovat Iso-oja, suoalueet, Purnuvaaran lakialue sekä valtatieltä avautuva näkymä Tankavaaralle. Kultakylän alue muodostaa myös eräänlaisen kerroksellisen matkailumaisemakohteen, selvitysalueen ytimen.

Tiemaiseman kiinnostavuuden kannalta Purnumukantien eteläpuolisen puoliavoimen niittyalueen säilyttäminen pääpiirteissään avoimena on olennaista. Rakentamisen tulisi tukeutua topografiaan ja rakennusten massoittelun myötäillä maaston muotoja. Korttelit ja katuverkosto eivät saisi olla liian suoraviivaisia.

Kultakylän alueella vanhimpien ja paikallisesti arvokkaiden rakennusten läheisyydessä mahdolliset rakentamispaikat ja rakennukset tulee suunnitella siten, että ne ovat sopusuhteissa olemassa olevien rakennusten ja maiseman kanssa. Muutoinkin Kultakylän alueella pyritään pitäytymään alueella jo vallitsevissa tyyeissä tai vähintäänkin muodostamaan selkeitä kokonaisuuksia. Myös muut toiminnot on toteutettava ympäröivän maiseman ehdoilla.

Säilytettäväksi suositeltavat alueet sijaitsevat maisemallisesti tärkeillä, kauniilla tai ekologisesti herkillä, muutoksia heikosti sietävillä, paikoilla. Selvitysalueen tapauksessa tämä tarkoittaa lähinnä UKK:n kansallispuistoa, Iso-ojan vartta sekä siihen liittyvää suoaluetta, Purnuvaaran lakialuetta ja Tankavaaranaapaa.

UKK:n kansallispuiston metsäalueet ovat selvitysalueen metsistä edustavimpia. Kansallispuistoalue on jo suojeltu, joten se jää automaattisesti esitettävien toimintojen ulkopuolelle. Suoalueet tuovat metsävaltaiselle selvitysalueelle tilallista vaihtelua. Avoimina tai puoliavoimina alueina ne mahdollistavat pitkät näkymät. Kasvillisuutensa ja vesitasapainonsa puolesta suot ovat herkkiä alueita. Kantavuus on niillä heikko eivätkä ne siten sellaisenaan sovellu rakentamiseen. Perustaminen ja pohjatyöt tulevat kalliiksi. Myös pienilmastonsa puolesta ne ovat epäedullisia asumista, majoittumista tai muita matkailuun liittyviä toimintoja silmällä pitäen. Lakialueet ovat monessakin mielessä herkkiä alueita ja muutosten sietokyky on niillä heikko. Lakialueilla suoritetut toimenpiteet näkyvät maisemassa kauas.

Esimerkiksi hakkuut näkyvät aukkona siluettissa. Myös rakennukset näkyvät helposti etäälle. Lisäksi lakialueilla kulutuskestävyys on tavallisesti heikko. Tien ja infrastruktuurin tekeminen saattavat aiheuttaa isoja louhintoja.

Purnuvaaran länsi-, lounais- ja osin etelärinne ovat puolestaan kaltevuodeltaan sen verran jyrkkiä, ettei rakentaminen niille ole toivottavaa.

MUINAISJÄÄNNÖKSET

Kaava-alueen arkeologisen selvityksen on laatinut Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu elokuussa 2020 (Jaana Itäpalo ja Hans-Peter Schulz). Ennen inventointia alueelta tunnettiin kahdeksan kulttuuriperintökohdetta ja lisäksi kaksi kohdetta heti kaava-alueen pohjoispuolelta. Kaikki tunnetut kohteet ovat sotahistoriallisia kohteita ja ne liittyvät saksan armeijan vuonna 1944 rakentamaan Schutzwall puolustuslinjaan. Tankavaaran Schutzwall on Lapin sodan merkittävimpiä arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Kaava-alueen arkeologisissa inventoinneissa paikannettiin 16 uutta kulttuuriperintökohdetta ja yksi mahdollinen esihistoriallinen muinaisjäännöskohde. Suurin osa uusista kohteista liittyy Schuzwalliin. Kolme siihen kuulua tunnettua kohdetta ehdotetaan yhdistettäväksi. Laadittu arkeologinen inventointiraportti ja sen liitteenä olevat kohdekortit ovat kaavan liiteasiakirjana (liite 3).

Kuva 18. Puolustuslinjan sotahistoriallisia kohteita Jorpulipäällä (Minna Takalo / FCG).

Kuva 19. Puolustuslinjan juoksuhautoja Lauttaojan itäpuolella (Minna Takalo / FCG).

RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Saamelaisalueilla alueen rakennusperinnöstä vastaa alueellinen vastuumuseo *Saamelaismuseo Siida*. Tankavaaran osayleiskaavaa varten on laadittu erillinen rakennusperintöinventointi (liite 5). Inventoinnin on laatinut arkkitehti Kai Tolonen. Maastotyöt on tehty talvella 2020. Hanna Mattila on toimittanut keskeistä aineistoa ja tietoa Tankavaaran kultamuseon arkistoista.

Alueen rakennettu ympäristö on muodostunut Suomen itsenäisyyden aikana. Keskeinen alueen käyttöön vaikuttanut on Jäämerentie eli nykyinen Valtatie 4 (E75). Voimakkaimmin maisemakuvaa muokanneista toimista on alueen kullankaivuu sekä vähitellen maatuva valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009) *Jatkosodan tapahtuma- ja muistopaikat* –niminen kohde eli Lapin sodan aikaiset saksalaisten puolustusvarustukset *Schutzwall-linjan* varustukset ja korsut.

Sodankylän ajallisesti kerroksisesta metsäsaamelaisesta asutuksesta kertova valtakunnallisesti arvokas RKY-kohde *Purnumukan kylä* sijaitsee osayleiskaava-alueen ulkopuolella luoteeseen Iso-ojan ja Tankajoen rannoilla. Purnumukan kylä on Lapin sodan tuhojen jälkeen kokonaan jälleenrakennettu saamelaiskylä.

Merkittäväksi matkailukohteeksi kehittynyt Tankavaaran kullanhuudonta-alue sai alkunsa vuonna 1936 tehdyn kultaesiintymälöydön seurauksena. Purnumukan saamelaiskylän asukkaat kaivoivat Tankavaaran puroista joutoaikoinaan kultaa vuosina 1936-38, kunnes saksalainen arkkitehti Werner Thiede teki vuonna 1938 valtauksen etsittyään suomalaisten kanssa alueelta kultaa koneellisin menetelmin. Thiede karkotettiin maasta sodan sytyttyä vuonna 1939.

Kullanhuudonta aloitettiin uudelleen Tankavaarassa vuonna 1970 Lemmenjoen vanhojen kultanhuutojen toimesta tarkoituksenaan opastaa matkailijoita kultanhuudonnassa. Vuonna 1975 alueelle perustettiin kultamuseo, mistä lähtien alue on kehittynyt suosituksi matkailukohteeksi vuosittaisine kultanhuudontakisoineen. Alueella on runsas matkailupainotteinen rakennuskanta, jonka arvokkainta osaa edustaa sekä kulttuurihistoriallisesti että arkkitehtonisesti merkittävä mm *W. Thieden rakennuttama pieni huvila*.² (Kuva 20).

Kuvat 20 ja 21. Oikealla Mutterikämpä (kuva Hanna Mattila). Vasemmalla Thieden huvila vuodelta 1936 (Kultamuseo).

Kultamuseotoiminnan kaikki aikaisemmat eri vaiheiden kokoelmarakennukset, vuonna 1949 rakennettu ja 1975 alueelle siirretty *mutterikämpä* (kuva 21.) sekä 1920-luvulla rakennettu ja vuonna 1977 paikalle siirretty *Härkäselän Kultala* (kuva 22.) ovat kulttuurihistoriallisesti paikallisesti arvokkaita kuten myös kahdessa eri rakennusvaiheessa vuosina 1983 ja 1993 rakennettu moderni *kultamuseo* (kuva 25.).

Kuvat 22 ja 23. Vasemmalla Härkäselän Kultala. Oikealla osayleiskaavan ulkopuolella sijaitseva Pikku Tankavaaran lounaispuolella sijaitseva Hevoskurun (Korhosen) kämpä (Hanna Mattila).

² Lokio, Jarmo. Lapin kulttuuriympäristöohjelma. Osa 3. Lapin ympäristökeskus, Rovaniemi 1997 s. 222.

Alueelle muut rakennetut kullankaivuun kämppärakennukset ovat pääsääntöisesti lähinnä matkailukäyttöön rakennettuja kopioita entisaikojen kullankaivajien kämppäasumuksista. Tankavaaran alueella on vielä säilynyt kulttuurihistoriallisesti merkittävä *Lauttaojan kämppä* (kuva 24.) sekä osayleiskaava-alueen ulkopuolelta *Hevoskurun (Korhosen) kämppä*. *Iso-ojan kämppä* on Iso-ojan varteen siirretty entinen metsäkämppä vuodelta 1949 ja on myös paikallisesti arvokas. Modernia julkista rakennuskantaa edustaa myös paikallisesti arvokas entinen *UKK-kansallispuiston luontokeskus eli nykyinen Sompio-talo* (kuvat 25 ja 27-28).

Kuva 24. Lauttaojan kämppä nykytilassaan (Minna Takalo / FCG).

Kuva 25. Tankavaaran opastuskeskus eli nykyinen Sompio -talo (Minna Takalo / FCG)

Alueen kullankaivajien asumukset ovat arkkitehtonisesti vaatimattomia ja toiminnan luonteeseen alisteisia, niiden arvot liittyvät alueen orgaaniseen muodostumiseen sekä niiden kulttuurihistoriallisiin arvoihin. Kullankaivuu on muuttumassa alueella yhä laajemmin kulttuuri- ja tapahtumamatkailuksi, jossa matkailullisella kullankaivuulla ja museotoiminnalla on keskeinen rooli. UKK-kansallispuiston perustaminen on edelleen lisännyt alueen matkailua, joskin opastuskeskuksen lakkauttaminen alueella on pienentänyt ainakin toistaiseksi matkailijamääriä.

Matkailu on modernin rakennusperinnön ilmenemismuoto. Siksi myös kultakylän matkailukylästä on syytä avata keskustelu, koska ja alueen ensimmäisten ”kulissirakennusten” rakentamisesta on ajallisesti kulunut jo vuosikymmeniä. Osa rakennuksista, vaikka ovatkin kopioita maailmalla toteutetuista rakennuksista, ovat oivaltavia ja liittyvät merkittäväällä tavalla kultakylän museoalueen nykyiseen matkailupainotteiseen paikan henkeen.

Sotahistoriaan liittyvät saksalaisten puolustuslinnoitusketjun kohteet maatuivat vähitellen rakennustavasta johtuen. Tuleville sukupolville tulee säilyttää edustavimpia osia varustuksesta. Museoviraston RKY-kohdemerkintä Tankavaaran osalta on viitteellinen. Siksi se tulisi tarkoin rajata uudelleen poimien edustavimmat kohteet puolustusketjusta.

Kullankaivuuseen liittyvien rakennusten osalta alueen rakennukset ovat kulttuurihistoriallisesti ainutlaatuisia, eikä niitä pitäisi päästää tuhoutumaan huonolla ylläpidolla ja hoidon puutteella. Kultamuseotoiminta on tässä tukena, siksi sille ohjatut tuet ovat tarpeellisia ja välttämättömiä.

Arkkitehtonisesti merkittävämmät rakennukset ovat moderneja. Sekä Tankavaaran Kultamuseon rakennukset (kuva 26) ja Sompio-talo (kuvat 27-28) edustavat ajallisesti ja arkkitehtuuriltaan erinomaisesti Lapin julkista rakentamista ja rakennusperintöä.

Kuvat 26-28. Kultamuseon päärakennus ja Sompio -talo (Kai Tolonen / FCG).

Kuvat 29-31. Kultakylän majoitusrakennuksia ja matkailuun liittyviä kulissirakennuksia (Kai Tolonen).

SAAMELAISKULTTUURI JA PORONHOITO

Metsäsaamelainen *Purnumukan kylä* sijaitsee osayleiskaava-alueen ulkopuolella luoteeseen Iso-ojan ja Tankajoen rannoilla. Purnumukan kylä on Lapin sodan tuhojen jälkeen kokonaan jälleenrakennettu saamelaiskylä.

Kuva 32. Saamelaisten kotiseutualue ulottuu Sodankylän kunnan pohjoisosiin (Lähde: Saamelaiskäräjät, samediggi.fi).

Poronhoito on pohjoisen Suomen vanhin edelleen elinvoimainen elinkeino ja varsin saamelaisuuteen kuuluva kulttuurisidonnainen ammatti, joka osaltaan mahdollistaa perinteisen pohjoisen kyläasumisen. Erityisellä poronhoitoalueella, johon myös saamelaisten kotiseutualue kuuluu, poronhoidon asema elinkeinona on erityisen merkittävä. Tämä on huomioitu myös lainsäädännössä poronhoitoa erityisesti suojaavin säädöksin.

PORONHOITO ALUEELLA

Poronhoito tapahtuu Suomessa poronhoitolain (848/1990, PHL) mukaisesti lain osoittamalla poronhoitoalueella. Suomen poronhoitoalue käsittää Lapin maakunnan alueen, lukuun ottamatta Kemien, Tornion ja Kemienmaan alueita, sekä alueita Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien pohjoisosista (HE 194/2014 vp, 30.12.2014/1428). Poronhoitoalue on jaettu 54 paliskuntaan, joiden kautta poronhoitoa harjoitetaan. Paliskunnat ovat PHL 6 §:n mukaisia hallinnollisia yksiköitä, jotka vastaavat poronhoidosta alueellaan.

Kuva 33. Lapin paliskunta (Lähde: Paliskuntain yhdistys 2020).

Kaava-alue kuuluu Lapin paliskuntaan, joka kuuluu Sodankylän merkkipiiriin. Paliskunta sijaitsee Sodankylän kunnan pohjoisosassa ja pieniltä osin on Inarin ja Savukosken kunnan puolella. Paliskunta rajoittuu pohjoisessa Sallivaaran, Hammastunturin ja Ivalon paliskuntiin, idässä Venäjän valtion rajaan, kaakossa Kemien-Sompion, etelässä Oraniemen ja Sattasniemen ja idässä Kuivasalmen paliskuntiin. Lapin paliskunnan alue on pinta-alaltaan 4 396 km². Poronhoitajia paliskunnassa on 147 henkilöä. Suurin sallittu poromäärä paliskunnassa on 8 000 poroa.

Koko kaava-alueella koskee PHL 3 § mukainen poronhoito-oikeus eli porojen vapaa laidunnusoikeus. Alue sijoittuu PHL 2 § mukaiselle erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle, missä poronhoidolle ei saa aiheuttaa muulla maankäytöllä huomattavaa haittaa. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3 §). Vapaa laidunnusoikeus on poronhoidon olemassaolon ja kannattavuuden edellytys. Se tarkoittaa, että porot saavat vapaasti laiduntaa niin yksityis- kuin valtionmaillakin ilman että poronhoitaja omistaa ko. maata. Poronhoitolaissa luetellaan rajoitukset vapaaseen laiduntamiseen. Saamelaisten kotiseutualueella porojen laiduntamista koskevat rajoitukset ilman maanomistajan lupaa, koskevat ainoastaan viljelyksiä ja metsänuudistusalan taimikoita, eivät asutusta tai puutarhoja (PHL 31 §).

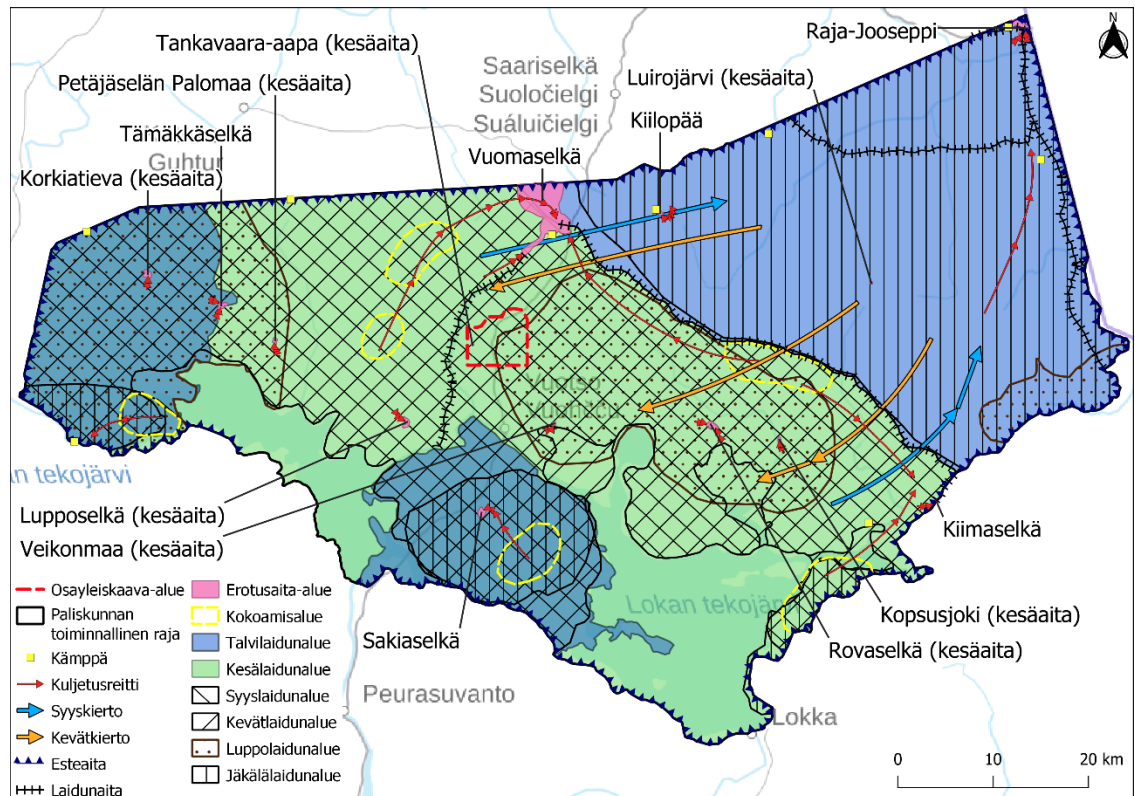
PHL 53 § velvoittaa neuvotteluihin paliskuntien kanssa valtion maita koskevien hankkeiden yhteydessä, mikäli ne vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Kaavasta on järjestetty PHL 53§ mukainen neuvottelu 29.10.2020, johon osallistuivat Lapin paliskunnan poroisännän ja Paliskuntain yhdistyksen ohella Sodankylän kunnan, Metsähallituksen sekä FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n edustajat.

POROJEN LAIDUNNUS KAAVA-ALUEEN YMPÄRISTÖSSÄ

Paliskunnalle kuuluvat porot laiduntavat rajatulla alueella. Laidunalueet vaihtelevat vuodenaikojen mukaisesti, ja poronhoitoon liittyvät työt rytmittyvät porojen luontaisen vuodenvieron mukaan. Laidunkierro voi olla kymmenien – satojen kilometrien pituinen ja sitä ohjaa ravinto ja sen saatavuus. Ravinnonkäyttö vaihtelee vuodenaajan mukaan.

Keväällä toukokuuseen vasoma-aikaan porot laiduntavat alueilla, joilta lumet sulavat nopeimmin (eteläiset rinteet, suoalueilla korkeammat mätäspinnat) ja joissa uudet versot tulevat esiin ensimmäisinä. Kesälaidunalueina toimivat rehevämmät suot, hakkuuaukeat ja purovarsien niityt, joilta porot syksyn tullen siirtyvät metsiin ja tunturikankaille. Rykimä eli porojen kiima-aika ajoittuu syysmarraskuulle ja porot jatkavat tuolloin laidunnustaan kangasmailla. Talven tultua porot käyttävät ravintonaan lumen alta löytyviä jäkäläjä. Jäkälä- ja luppolaidunten pinta-alojen kapenemisen aiheuttamaa talvikauden ravinnon määrän vähenemistä paikataan kuitenkin nykyisin lähes jokaisessa paliskunnassa lisäruokinnalla. Porojen luontainen vuodenvierro erityyppisten laidunalueiden välillä perustuu siihen, että vasat oppivat pienestä lähtien käyttämään elinpiirinsä laidunalueita seuraamalla emäänsä. Tämän takia eläimet voivat pyrkiä etsimään ravintoa totunnaisilta laidunalueiltaan silloinkin, kun laitumet ovat syystä tai toisesta huonontuneet ravinnon määrän ja laadun suhteen.

Poronhoito perustuu Lapin paliskunnassa luonnonlaidunten käyttöön. Lapin paliskunnan laidunalueet ja poronhoidon infrastruktuuri on esitetty kuvassa alla.

Kuva 34. Lapin paliskunnan alueen porojen laidunalueet ja laidunkierro sekä poronhoidon infrastruktuuri (Lähde: Paliskuntain yhdistys TOKAT-aineisto).

Laidunalueita kuvaavasta kartasta on havaittavissa, että etenkin Lapin paliskunnan itäosan alueella on selkeä laidunkierto kesä- ja talvikauden laidunten välillä. Paliskunnan länsi- ja eteläosissa vuotuiset laidunalueet sijoittuvat osin samoille alueille eikä laidunkierto ole niin selkeästi nähtävissä. Merkittäviä kesälaidunalueita on muun muassa paliskunnan keskiosissa sijaitseva Vuotson alue. Syksyllä rykimääajan alkaessa porot tokkautuvat ja lähtevät siirtymään kohti luontaisia talvilaidunalueita, jotka sijoittuvat paliskunnan itäosien jäkälälaitumille, Lokan ja Porttipahdan väliselle alueelle sekä Porttipahdan länsi-luoteispuolelle. Porotokat kuljetetaan syksyn ja alkutalven poroerotuksia varten laidunkierto- ja raja-aitojen läheisyydessä sijaitseviin erotusaitoihin ennen kuin ne vapautetaan talvilaidunalueille.

Kaava-alueella Tankavaaran ympäristössä sijaitsee paliskunnan kevät-, kesä- ja syyslaidunalueita. Porojen vasomisalueita sijoittuu etenkin suoalueiden reunamille sekä jokivarsiin. Kaava-alueella on myös tärkeitä loppukevään luppolaitumia, jotka tulee ottaa huomioon kaavassa. Luppoalueet sijoittuvat suurelta osin Urho Kekkosen kansallispuiston ja Sompion luonnonpuiston alueelle. Poronhoidon rakenteista alueelle sijoittuva Tankavaaran aapa on merkitty poronhoidolle tärkeänä kohteena tulevaan maakuntakaavaan. Rakenne on nykyisin lähinnä kesällä käytettävä vasanmerkintäaita, mutta sen käyttö syyserotuksissa on mahdollista. Tankavaarna aavan vasanmerkintäaitaan porot ohjataan pääosin sen eteläpuolisilta suoalueilta. Tankavaaran aapaan liittyy määräys rakenteiden toiminnan turvaamisesta, mm. kuljetusreittien huomioon ottamisesta suunnittelussa.

TEKNINEN HUOLTO JA VERKOSTOT

Sähkön jakelusta alueella huolehtii Rovakaira Oy. Alueen sähkö johdetaan 20 kV voimasiirtolinjalla VT4 vierellä, vaikka alueen läpi kulkee valtakunnallinen Fingridin 110 kV siirtolinja.

Sodankylän jätehuollosta vastaa Lapin Jätehuolto kuntayhtymä LAPECO.

Tankavaarassa on vesijohto ja viemärointi. Pikku-Tankavaarassa on Luontokeskusta ja kultamuseota varten tehty pohjavedenottamo.

Tankavaaran jätevedet käsitellään kemikalioinnilla tehostetussa lammikkopuhdistamossa alueen eteläosissa vt4 länsipuolella, jonka jälkeen jätevedet imeytetään Hopiaojanjärgälle suohon.

Kuva 35. Tankavaaran alueen läpi kulkee 20 kV sähkölinja. (Minna Takalo / FCG).

LIIKENNE

Kaava-alueelle sijoittuu valtatie 4, jolla keskimääräinen vuorokausiliikennemäärä on 1145 kulkuneuvoa. Raskaan liikenteen määrä on noin 154 kulkuneuvoa vuorokaudessa.

Lähin lentokenttä on Ivalossa.

Kuva 36. Valtatie 4 sijoittuu osayleiskaava-alueen keskelle. (paikkatietoikkuna, MML 2020)

Kuva 37. Kuva valtatie neljältä kohti pohjoista (Minna Takalo /FCG).

MOOTTORIKELKKAILU

Alueella kulkee seudullinen moottorikelkkareitti 4-tien länsipuolella. Reittistä on pisto alueen 4-tien alikulun kautta Tankavaaran alueelle (4-tien itäpuolelle). Kaava-alueen eteläpuolella reitti liittyy Fingridin hallinnoimaan voimajohtokäytävään.

PALVELUT

Tankavaaran kultakylässä on ravintola mm. *Wanha Waskoolimies* ja majoituspalveluita. Metsähallituksen luontokeskus on lakkautettu. Alueella toimii *Tankavaaran kultamuseo* ja Kultakylän alueella järjestetään tapahtumia kesäisin, kuten kullanhuuhton SM-kisat.

Kaava-alue tukeutuu Sodankylän palveluihin, keskustajamaan on matkaa noin 90 km. Noin 7,2 kilometriä kaava-alueen eteläpuolella on Vuotson kylä ja päivittäistavarakauppa. Saariselän matkailukeskukseen kaava-alueelta on matkaa noin 24 kilometriä.

Kuva 38. Wanhan Waskoolimiehen ravintola Kultakylässä (Minna Takalo / FCG).

MATKAILU

Tankavaara on 1930-luvulta lähtien ollut tunnettu Lapin kullanhuuhtontapaikka. Sotien jälkeen alueesta on tullut myös matkailuun liittyvä kulta-alue, jossa nykyisin järjestetään vuosittain kullanhuuhton SM-tapahtumat. Matkailutoimintaan liittyvät kullanhuuhtonta-alueet sijoittuvat Kultakylän lähialueelle nelostien itäpuolelle. Näissä kohteissa käy vuosittain vaihteleva määrä matkailijoita kokeilemassa lapiokaivuuta. Valtauksia on myös nelostien länsipuolisella alueella.

Useat kullankaivajat, joilla on valtauksia ojalla, ovat kiinnostuneita matkailutoiminnan kehittämistä edelleen. Tahtotilat olisivat tarpeen kullankaivuun matkailullisessa kehittämisessä. Kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan Tankavaaran kävijämääräennuste on vuosittain noin 20 000 henkeä (Hoito- ja käyttösuunnitelma, Metsähallitus 2016).

Matkailun lisääntymiseen sotahistoriallisten kohteiden lähellä liittyy myös turvallisuustekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon.

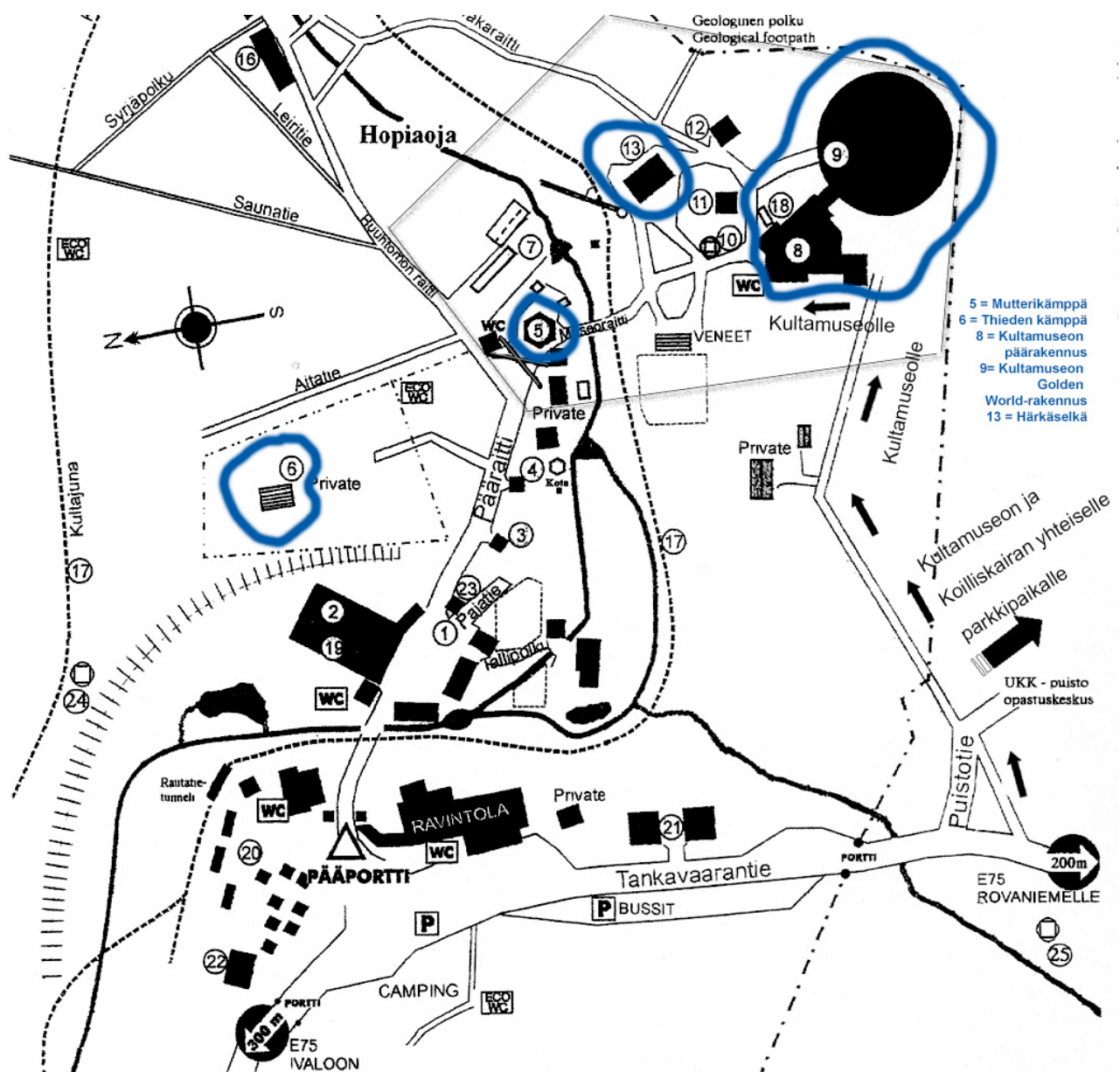
Vuonna 1989 Kultamuseossa vieraili 30 000 kävijää ja luontokeskuksessa 25 000 matkailijaa. Luontokeskuksen sulkemisvuonna 2018 Kultamuseossa vieraili 11 360 kävijää.

Tankavaaran majoituskapasiteetti on kasvanut melko hitaasti, vaikka on ollut suurimpia matkailuliiketoiminnan kehittymisen puutteita alueella. Vuonna 1989 majoituskapasiteetti oli vain 100 vuodepaikkaa. Näistä 70 oli kullankaivajien kämppiä jäljittelevissä mökeissä ja 30 gasthaus-tyyppisessä hotellissa. Majoituskapasiteettia kasvatettiin mm vuonna 2019 24 huoneella eli 48 henkilöllä. Majoituskapasiteetti alueella on tällä hetkellä noin 200 vuodepaikkaa.

Tankavaarassa on pyritty kehittämään ympärivuotista matkailua. Viime vuosina on alueella järjestetty mm. koiravaljakkokilpailuja ja tulossa on mm. Frisbeegolfin SM-kisat. Alueella on myös talvista poromatkailua.

Kuva 39. Tankavaaran kultakylää kesän turisticsesonin aikaan (Minna Takalo / FCG)

Kuva 40. Kultamuseon opaskartta. Mahdolliset rakennusperintökohteet on osoitettu kuvaan sinisellä.

URHO KEKKOSEN KANSALLISPUISTO

Urho Kekkonen kansallispuisto (UKK-puisto) on vuonna 1983 perustettu, Savukosken, Sodankylän ja Inarin kuntien alueella sijaitseva kansallispuisto. Puiston pinta-ala on 2 550 km², ja se on Suomen toiseksi suurin kansallispuisto. UKK-puiston alue eli Koilliskaira on Länsi-Euroopan viimeisiä erämaa-alueita. Kansallispuisto perustettiin suojelemaan Metsä-Lapin ja Perä-Pohjolan metsä-, suo- ja tunturiluontoa sekä turvaamaan luontaiselinkeinojen, lähinnä porotalouden, ja perinteisen retkeilyn edellytykset.

UKK-puiston sallittu käyttö on kuvattu sen perustamisasetuksessa, hoito- ja käyttösuunnitelmassa (HKS, vuodelta 2016) sekä UKK-puiston järjestyssäännöissä.

Kaava-alueelle sijoittuva kansallispuistoalue poikkeaa alueelle sijoittuvasta Natura- aluerajauksesta, sillä Metsähallituksella oli tavoitteena myydä Tankavaaran luontokeskus matkailuyrittäjille. Luontokeskuksen 10 ha alue on vuokrattu. UKK-puiston rajauksen muutos odottaa eduskunnan vahvistamista.

VIERAILUT KANSALLISPUISTOSSA

Tankavaaran luontopolkujen arvioitu käyntimäärä on vuosina 2014-2016 ollut noin 4500/vuosi. Tankavaaran luontopoluilla ei ole vakituista kävijälaskuria, vaan kävijöitä on laskettu laskurilla satunnaisesti. Arvioitu käyntimäärä perustuu aikaisempiin laskurilaskentoihin sekä kokemustietoon. Luontokeskuksen sulkemisen jälkeen, vuoden 2019 elokuun lopun maastokäynnillä havaittiin melko täydet puuliiterit ja kohtalaisen tyhjät käymälät, jotka viestivät kävijämäärien laskusta (tiedonanto 2020, Metsähallitus / Magga). Metsähallituksen Tankavaaran luontokeskus suljettiin vuonna 2018.

Koko UKK-kansallispuiston käyntimäärät olivat vuonna 2018; 340 500 henkilöä ja vuonna 2019; 367 000 henkilöä. Suurimmat kävijämäärät ovat Saariselän-Kiilopään alueella, merkittyjen kesä- ja talvireittien varrella. Kiilopäältä lähtevien retkeilijöiden käyntimäärät ovat vuosittain reilusti yli 100 000 ja pelkästään Aurorapolulla Saariselällä oli vuonna 2019 yli 70 000 käyntikertaa.³

HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMA (HKS)

Ympäristöministeriön vuonna 2017 hyväksymä *Urho Kekkonen kansallispuiston, Sompion luonnonpuiston, Kemihaaran erämaa-alueen sekä Vaaranaavan, Nalka-aavan ja Uura-aavan soidensuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelma* (HKS) on laadittu osallistamalla laajalti eri sidosryhmiä. Myös ympäristöministeriön nimeämä kansallispuiston neuvottelukunta on käsitellyt sitä useampaan kertaan.

---

³ Tiedonanto 9.7.2020, Metsähallitus / Aini Magga, Lapin luontopalvelut

Kuva 41. Tankavaaran luontokeskuksen alueelta (nykyinen Sompio -talo) lähtee useita eri pituisia merkittyjä reittejä.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa linjataan alueiden hoitoon ja käyttöön liittyviä asioita. HKS:ssä on linjattu myös kansallispuiston alueella tapahtuvaan matkailuyritystoimintaan liittyviä ehtoja ja rajoitteita.

Luontomatkailuun liittyviä linjauksia on listattu hoito- ja käyttösuunnitelmassa (Metsähallitus 2017). Tankavaaran alueeseen tai sieltä käsin tapahtuvaan toimintaan liittyen HKS:ssä on mainittu mm. seuraavia asioita:

- Luontomatkailutoiminnassa asiakkaiden kuljettamiseen moottorikelkan reessä on mahdollista myöntää lupia välille Tankavaara-Jorpulipää (Iso-Tankavaara)
- Moottorikelkalla huollettuihin talviretkiin, esim. hiihtovaelluksiin voidaan myöntää lupia.
- Osa kansallispuiston vuokra- ja varaustuvista on myös yritysten/yhdistysten käytettävissä osan talvesta.
- Voidaan myöntää lupia porosafaritoimintaan
- Reittejä voidaan sulkea tai muuttaa perustelusta syystä (esim. luontokohteen suojelu, kulttuuriperinnön suojelu tai merkittävä haitta poronhoidolle).
- Kesäkauden vaellusretkeilytuotteiden kehittäminen yhteistyössä matkailuyrittäjien kanssa.
- Moottorikelkkasafarit eivät ole mahdollisia kansallispuistossa
- Koiravaljakolla ajo on mahdollista ainoastaan yhdellä lyhyellä reitinosalla kansallispuistossa (Pieranvaaran lenkki Saariselällä puiston rajalla).
- Pyöräily on kansallispuistossa sallittu ainoastaan merkityillä reiteillä sekä lisäksi muutamilla erikseen mainituilla merkitsemättömillä maastourilla, joita ei ole Tankavaarassa

Voimassa olevan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnan yhteydessä poistettiin Tankavaara-Kiilopää ja Saariselkä-Kivipää matkailupalvelureitit sekä Tankavaara-Sompiojärvi retkeilyreitti. Tankavaara-Kiilopää matkailupalvelureitillä oli mahdollisuus kuljettaa asiakkaita moottorikelkan reessä ja huoltaa hiihtovaelluksia. Reitin käyttö oli mahdollista lähes 30 vuoden ajan. Sitä ei kuitenkaan käytetty kuin muutamana vuonna ja silloinkin vain muutamia kertoja vuodessa, sillä reitti oli liian pitkä (n. 30 km) ja maisemaltaan vaatimaton. Reitti kulki pitkiä matkoja tuiskualttiilla paikoilla, ja esim. hiihtovaeltajille huollettu latu ehti tuulisina päivinä mennä umpeen. Hiihtoreittinä se oli myös turhan pitkä päiväretkille, eikä välillä ollut yöpymismahdollisuutta. Pitkän reitin haastavuuteen kuului myös säiden vaihtelu

retkien kestäessä pitkään, esim. kiristynyt pakkanen, tuiskut, ym. Myös kelkan reessä istuville noin pitkä reitti oli todella haastava, eikä sellainen sovellu juurikaan enää tämän päivän matkailijoille.

Hoito- ja käyttösuunnitelman (2017) laadinnan yhteydessä myös poistettiin Tankavaara–Sompiojärvi retkeilyreitti. Luontopalvelujen valtiolta saamien rahojen vähentyessä jokaisella alueella tuli poistaa vähäisellä käytöllä olleita ja huonokuntoisia rakenteita, jotta resurssit riittävät kävijämääriltään kovempien kohteiden ylläpitoon. Tankavaara-Sompiojärvi reitti oli pitkä ja sen varrella oli lukuisia palvelurakenteita. Reitin kävijämäärät olivat vähäiset. UK-kansallispuiston alueelta on poistettu lukuisia vähällä käytöllä olleita taukopaikkoja ja huonokuntoisia pitkospuita, ja se työ jatkuu edelleen.⁴

Kuva 42. Pikku Tankavaaran ja Hopeaojan välinen reitti odottaa kunnostusta (Minna Takalo / FCG)

VIRKISTYS JA REITIT

Tankavaaran luontopoluille on käynti pysäköintipaikalta. Pysäköintipaikka sijaitsee Natura alueella, mutta ei Urho Kekkosen kansallispuistossa. Poluille ohjaavat kaksi lähtöporttia *Sompio -talon* (entisen luontokeskuksen) pihapiirissä ovat Metsähallituksen Luontopalvelujen omaisuutta ja ylläpitämiä. Lähtöporteilla ja luontopolkujen varrella on opastetauluja esittelemässä aluetta, historiaa, luontoa ja lajeja.

---

⁴ Tiedonanto 9.7.2020, Metsähallitus / Aini Magga, Lapin luontopalvelut

Kuva 43. Tankavaaran luontopolkujen varrelle sijoittuu tauluja, jotka kertovat alueen luonnosta, geologiasta tai sotahistoriasta. (Minna Takalo / FCG)

Liikkuminen kansallispuistossa on sallittua omin voimin kuten kävellen, lumikengillä ja hiihtäen. Pyöräily on kansallispuistossa sallittu ainoastaan merkityillä reiteillä sekä lisäksi muutamilla erikseen mainituilla merkitsemättömillä maastourilla. Kansallispuiston järjestyssäännössä on lyhyesti puiston käyttäjille ohjeita liikkumiseen, tulentekoon ja leirytymiseen⁵.

Tankavaarassa on viisi luontopolkua, mutta neljä eri polkulinjausta: Urpiainen, Koppelo, Kuukkeli, ja Geologinen polku sekä sotahistoriapolku (sijainti muiden polkujen alkumatkalla Pikku Tankavaaran rinteellä). Polut on merkitty tolilla ja tolissa olevilla polkumerkinnöillä. Jatkossa polkusymbolit ovat vain toisella puolella tolppia, mutta polut ovat kuljettavissa molempiin suuntiin. Urpiainen, Koppelo ja Kuukkelilenkki ovat vanhimmat luontopolut, valmistuneet jo 1985. Näiden luontopolkujen opastetaulut on uusittu 2000-luvulla.

Alueen reitteihin ja retkeilyrakenteisiin on tulossa muutoksia mm. nykyisiä luontopolkujen linjauksia muutetaan hieman kuivempiin kohtiin pitkospuutarpeen vähentämiseksi ja muutamia vähällä käytöllä olevia rakenteita poistetaan. Poistoissa huomioidaan mm. rakenteisiin liittyvä kunnostustarve.⁶

---

⁵ <https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Js/ukpuisto-jsfin.pdf>

⁶ Tiedonanto 9.7.2020, Metsähallitus / Aini Magga, Lapin luontopalvelut

Kuva 44. Geologiapolun varrella oleva Koiranjuomalammen laavu (Minna Takalo / FCG)

Sotahistoriapolun varrella on majoituskorsu, joka on rakennettu Tankavaarassa olleiden alkuperäisten korsujen mallin mukaan. Niistä poiketen korsua ei ole tehty maan sisälle, vaan kokonaan maanpinnalle. Korsun sisällä pääsee tutustumaan saksalaissotilaiden oloihin Lapin olosuhteissa. Korsu on rakennettu Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kurssina yhteistyössä Pohjan Pioneerikillan kanssa vuosina 2015-2017. Korsun vieressä on myös panssarintorjuntakanuuna. Sotahistoriapolun turvallisuutta on tarkoitus parantaa mm. aitauksilla, erityksillä ja varoituskylteillä.

Kuva 45. Sotahistoriapolun esittelytauluja (Minna Takalo / FCG)

Tankavaaran ympäristössä on runsaasti Saksan armeijan toisen maailmansodan aikaisen Schutzwall-puolustusaseman jäännöksiä taisteluhaudoista tykkiasemiin. Niitä on nähtävissä vielä muidenkin luontopolkujen varsilla ja myös muualla Tankavaaran alueella. Vanhoihin, maan alle rakennettuihin korsuihin sisälle meno on ehdottomasti kielletty sortumavaaran vuoksi. Myös niiden päällä kulkeminen voi joissain tapauksissa olla vaarallista. Schutzwall -linja on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö.

Kuva 46. Tankavaaran retkeilypolkujen rakenteita uusitaan ja linjauksia siirretään tietyillä osin kuivemmilla maille.

Reittien ja rakenteiden osalta tehdään niiden käyttömäärään suhteutettuja muutoksia sekä rakenteiden turvallisuuden parantamista. Matkailutoiminnassa Metsähallituksen Luontopalvelujen retkeilyrakenteita voidaan käyttää, kun yrittäjä tekee yhteistyösopimuksen Metsähallituksen kanssa. Retkeilyrakenteiden käyttäminen matkailutoiminnassa on maksullista. Yhteistyösopimuksella halutaan edistää kestävästä luontomatkailusta.⁷

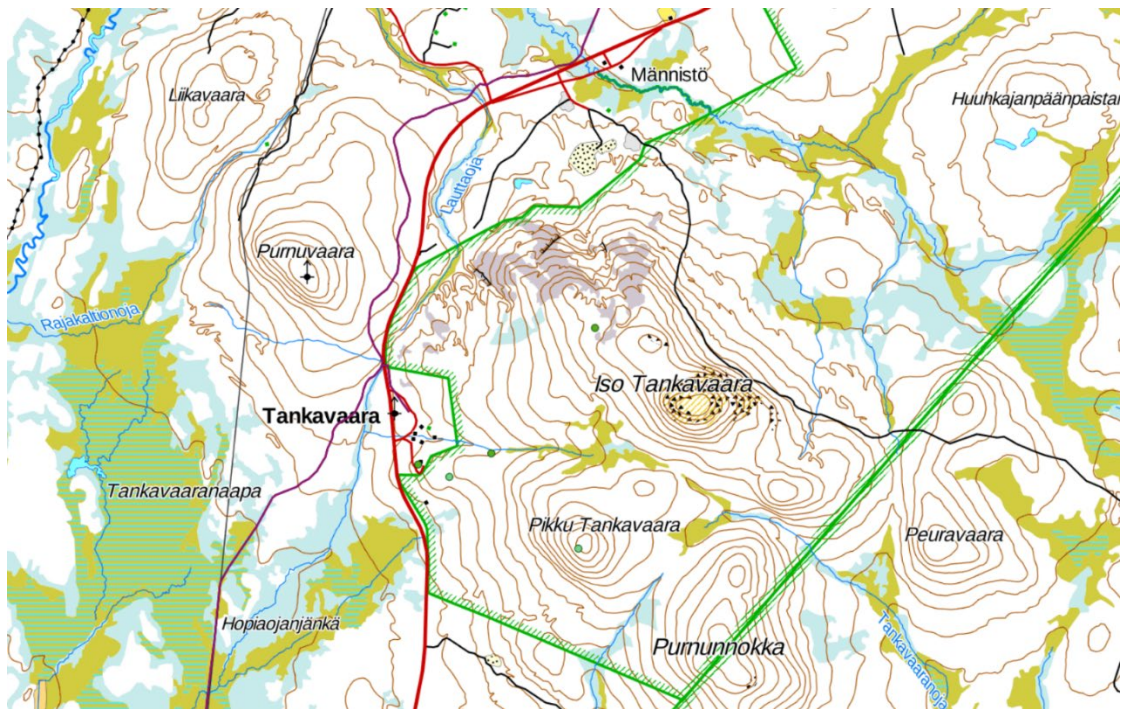
Tankavaarassa on myös polkuja, jotka näkyvät karttojen pohjakarttatiedoissa, mutta ne eivät ole merkittävät reitit. Kansallispuiston alueella omin voimin liikkuminen on vapaata, mutta Sompion luonnonpuistossa kaikenlainen liikkuminen on kielletty merkittävien ulkoilureittien ulkopuolella. Esim. muutamat Tankavaarasta päin lähtevät polut/kulku-urat menevät Sompion luonnonpuistoon, mutta

⁷ Tiedonanto 9.7.2020, Metsähallitus / Aini Magga, Lapin luontopalvelut.

luonnonpuiston järjestyssäännön mukaan puistoon ei ole luvallista mennä edes jalkaisin.

Kuva 47. Pikku Tankavaaran laella on näkötorni, josta avautuu näkymät aina Saariselän suurtuntureille, Lokan tekojärvelle ja Sompion luonnonpuistoon. (Minna Takalo / FCG).

Kuva 48. Vuotson Majan risteys–Tankavaaran risteys–Kakslauttanan -moottorikelkkareitti sijaitsee 4-tien länsipuolella (violetti viiva). Siitä on myös pisto Kultakylän alueelle. Tankavaaran alueen laavut, kodat ja lintutorni ovat osoitettu vihreällä pistellä. (Lähde Paikkatietoikkuna. MML 2020).

SELVITYS MATKAILUN OHJELMAPALVELUREITTIEIN JA MATKAILURAKENTAMISEN SIIJOITTUMISESTA

Selvityksessä matkailun ohjelman palvelureittien ja matkailu-rakentamisen sijoittumisesta, tarkasteltiin Tankavaaran alueen reittien kehittämismahdollisuuksista ja Tankavaara-Kakslauttanen välisestä yhteydestä (mm. koiravaljakot ja maastopyöräily)⁸.

Selvityksessä tarkasteltu Purnuvaaran eteläpuolelta kiertävä Purnumukan maastopyöräilyreitit on osoitettu osayleiskaavaluonnoksessa.

Selvityksessä todettiin koiravaljakkoreiteille merkittävä tarve ja tarkasteltiin pitkän yhdysreitit sijoittamista ja koiratarhan sijoittamista. Osayleiskaavaluonnokseen on valittu selvityksen vaihtoehto 8. Sen etuina nähtiin mm.

- Lähellä Vt 4:ä eli huolto ja logistiikka on helppo järjestää.
- Lähialueille runsaasti mahdollisuuksia.
- Liittymä on helppo järjestää
- Lähellä Vt4 alikulua.

Ongelmia siinä todettiin mm, että;

- Matkailijat joudutaan kuljettamaan 4-tien ali tai yli.
- Saamelaiskäräjien edustajat 4.12.2020 pidetyssä neuvottelussa korostivat koiratarhauksen melun aiheuttavan ongelmia porojen vasamerkinnälle, koska aitaus sijaitsee lähellä. Tuolloin todettiin mm, että asiasta keskusteltava paliskunnan kanssa.

Selvityksessä tarkasteltiin myös Vt 4 länsipuolista Tankavaara-Kakslauttanen koiravaljakkoyhteysreittiä ensisijaisena vaihtoehtona ja pitkän tähtäimen vaihtoehtona Vt4 itäpuolista koiravaljakko ja maastopyöräilyreittiä. Vt länsipuoleinen koiravaljakkoreitti olisi mahdollista toteuttaa moottorikelkkareitin rinnakkaisena urana ilman reittitoimitusta omassa maastokäytävässä. Tätä koiravaljakkoreittivaihtoehtoa ei osoitettu osayleiskaavaluonnoksessa, koska reitti sijoittuu osaksi Natura-alueelle. Asiaa ei voi ratkaista tällä osayleiskaavalla.

Selvityksen niin sanottu pitkän tähtäimen vaihtoehto kulkisi suurelta osin UKK-puiston alueella ja tämä vaatii mm hoito- ja käyttösuunnitelmaan muutoksia. Lisäksi reittilinjauksesta tulisi ongelmia erityisesti poronhoidolle. Asiaa ei myöskään siksi tarkastella tässä osayleiskaavassa.

---

⁸ Matkailun ohjelman palvelureittien ja matkailu-rakentamisen sijoittumisesta. Kakslauttanen-Tankavaara-Purnumukka-Vuotso. Yhteenveto. Sweco Ympäristö Oy, 2018.

MAANOMISTUS

Tankavaaran ja Purnuvaaran alueet ovat Metsähallituksen omistuksessa tai vuokraamia. Osayleiskaavan pohjoisosassa Iso-ojan pohjoispuolella on yksityisten maanomistajien maa-alueita.

Kuva 49. Kaava-alueen pohjoisosaan sijoittuva asuinrakennus Vt 4 länsipuolella. (Minna Takalo / FCG).

SUUNNITTELUTILANNE

MAAKUNTAKAAVA

Pohjois-Lapin maakuntakaava

Pohjois-Lapin maakuntakaava on tullut lainvoimaiseksi 28.1.2008. Maakuntakaavassa suunnittelualue on M-1-alue (M-1 4561) eli metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta

Kuva 50. Ote Pohjois-Lapin maakuntakaavasta. (Lähde: Lapin liitto)

Koko maakuntakaava-alueesta koskevista määräyksistä suunnittelualueesta koskevat seuraavat suunnittelumääräykset:

Maisemallisesti herkällä alueilla, kuten tunturialueilla, jokien ja järvien rannoilla sekä pääteiden, matkailukeskusten, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä eri käsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Metsätaloutta, turvetuotantoa, matkailutoimintoja ja loma-asutusta suunniteltaessa on otettava huomioon porotaloudelle tärkeät alueet.

Suunniteltaessa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.

Kuva 51. Ote Pohjois-Lapin maakuntakaavasta. (Lähde: Lapin liitto)

- mv** **Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue**
Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistykseen kehittämisen alueidenkäyttöisiä periaatteita.
Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla.
- mk** **Maaseudun kehittämisen kohdealue**
Merkinnällä osoitetaan maaseutua koskevan kehittämissuunnitelman alueidenkäyttöisiä periaatteita.
Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä.
- RM** **Matkailupalveluiden alue**
Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä matkailupalveluiden alueita, kuten matkailu- ja lomakeskuksia, lomakyliä, lomahotelleja, leirintäalueita tai muita vastaavia matkailua palvelevia toimintoja.
- SL** **Luonnonsuojelualue**
Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita.
- M-1** **Metsätalous- ja poronhoitovaltainen alue**
Merkinnällä osoitetaan pääasiassa metsätalouteen ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti hallitsematta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin.
- ma** **Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue**
Alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen.
- Jäämeren käytävä**
Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen liikennekäytävä.
Jäämeren käytävää kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisen maantien sekä energia- ja tietoliikenneohjeiden tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.
- vt** **Valtatie**
- ⊕—** **Sähkölinja**
- ▭ ▭ ▭** **Moottorikelkkailureitti**

Koko maakuntakaavaa koskevat merkinnät

SUUNNITTELMÄÄRÄYKSET:

Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.

Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.

Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten tunturialueilla, jokien ja järvien rannoilla sekä pääteiden, matkailukeskusten, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä eri käsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

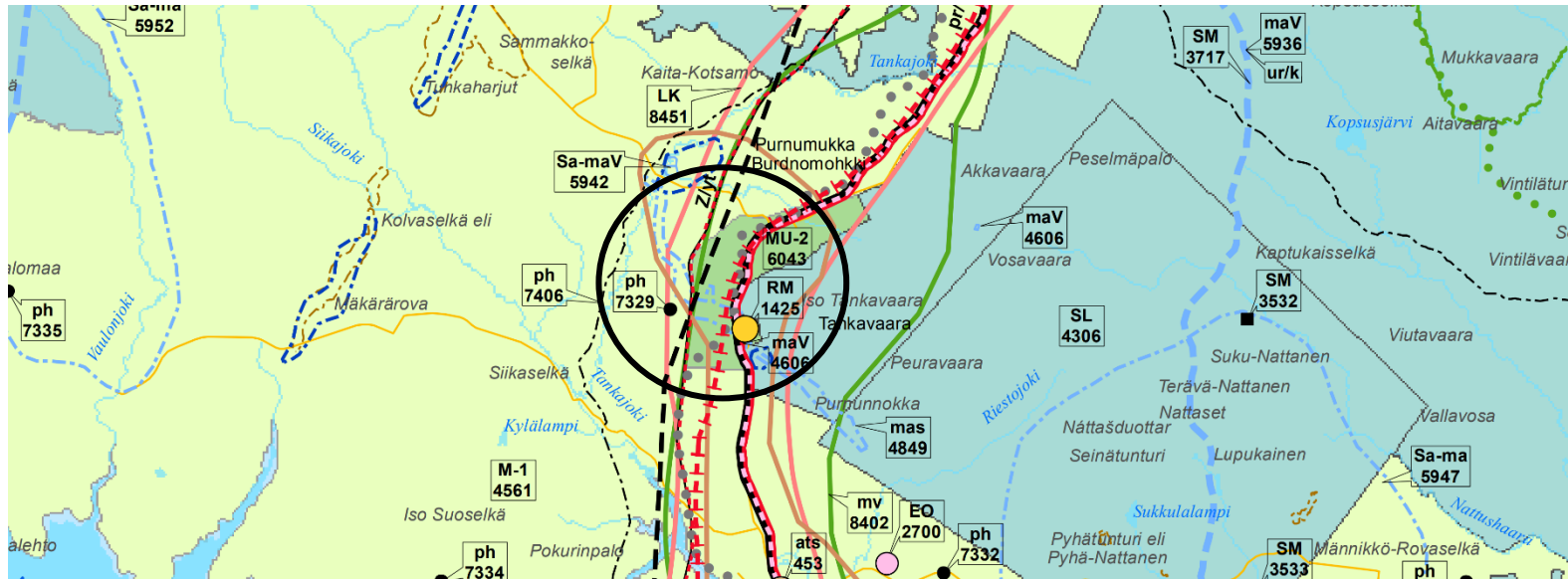
Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta.

Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys. Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on

tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa.

Malmietsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet alueella on turvattava.

Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäyttöiset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Metsätaloutta, turvetuotantoa, matkailutoimintoja ja loma-asutusta suunnitel-

Kuva 52. Ote nähtävillä olleesta Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 valmisteluaineistosta. (Lähde: Lapin liitto)

Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040

Ote nähtävillä olleesta Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 ehdotuksesta (Lähde: Lapin liitto). Alueen sijainti on osoitettu mustalla ympyrällä.

Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 koskee Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kuntia. Maakuntakaava kumoaa voimaantullessaan nykyisen Pohjois-Lapin maakuntakaavan.

Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 -ehdotus on ollut viranomaislausunnoilla 28.1.-28.2.2020. Ehdotuksesta saatiin 30 lausuntoa ja viranomaisneuvottelu pidettiin 22.4.2020. Lapin liiton hallitus hyväksyi 8.6.2020 vastineet saatuihin lausuntoihin sekä Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 -ehdotuksen ja päätti asettaa sen maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville. Maakuntakaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä 12.10.-15.11.2020.

Maakuntakaavan 2040 valmisteluaineistossa suunnittelualue on M-1-alue (M-1 4561) eli metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta. Alue kuuluu Saamelaiden kotiseutualueeseen. Lisäksi Sodankylän ja Inarin kuntakeskuksien välille on osoitettu joukkoliikenteen kehittämiskäytävä / yhteystarve ja alue sijoittuu Jäämeren käytävän sisälle. Jäämeren käytävän merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen kehittämiskäytävä.

Tankavaaran alueen suunnittelumääräyksiä; sotahistoriakohteita, kulttuurihistoriakohteita, poronhoitoon liittyviä toimintoja. RM (RM 1425) -kohde on merkitty 4-tien itäpuolelle. MU-2 (MU-2 6043) alueelle olisivat mahdollisia ohjelmajärjestelmien kohteet. Vt4:n varrelle syytä jättää yleiskaavassa jäämerenradan vyöhyke, josta ohjeellinen merkintä maakuntakaavassa.

Erotusaita (ph-7329) *Tankavaaran aapa* on merkitty myös Pohjois-Lapin maakuntakaavaan 2040 kaavakartalle poronhoidon tärkeänä kohteena. Rakenne

on lähinnä kesällä käytettävä vasanmerkkintäaita. Muita maakuntakaavan merkintöjä ovat maV 4606, mas 4849, Valtakunnallinen sähkölinja, moottorikelkkareitti, pohjavesialue (nykyinen vedenottamo), UKK-puisto (SL4268) sekä matkailun kehittämiskäytävä (mv-8402), seututie.

taessa on otettava huomioon porotaloudelle tärkeät alueet. Suunniteltaessa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.

Suojelu- (S), luonnonsuojelu- (SL) ja erämaa-alueiden (Se) hoitoja käyttösuunnitelmista on pyydetty lausunto alueen kunnilta, Lapin liitolta, Lapin ympäristökeskukselta, Lapin työvoima- ja elinkeinokeskukselta, Saamelaiskäräjiltä saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kyläkokoukselta kolttala-alueella, Paliskuntain yhdistykseltä, alueen paliskunnilta sekä muilta viranomaisilta ja yhteisöiltä, joiden toimialaan suunnitelma liittyy.

Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.

Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa rakentamiseen sopivaksi osoitettu.

Rakentamisrajoitus:

Maankäyttö- ja rakennus lain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa virkistys- ja suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla (V, LL, EN, EJ, S, SL, SM, SR, Se, sr, vt, kt, st, yt, tv sähkölinja). Rajoitus laajennetaan koskemaan puolustusvoimien alueita (EP), suojavyöhykkeitä (sv) sekä tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita.

Suojelumääräykset:

Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäänös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Lupaa haetaan ympäristökeskukselta, jonka on kuultava asiassa Museovirastoa.

Suunniteltaessa suojelualueen tai suojeluohjelmaan kuuluvan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuojelusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa. Natura 2000 alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarveharkinta ja tarvittaessa vaikutusten arviointi on tehtävä luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaisesti.

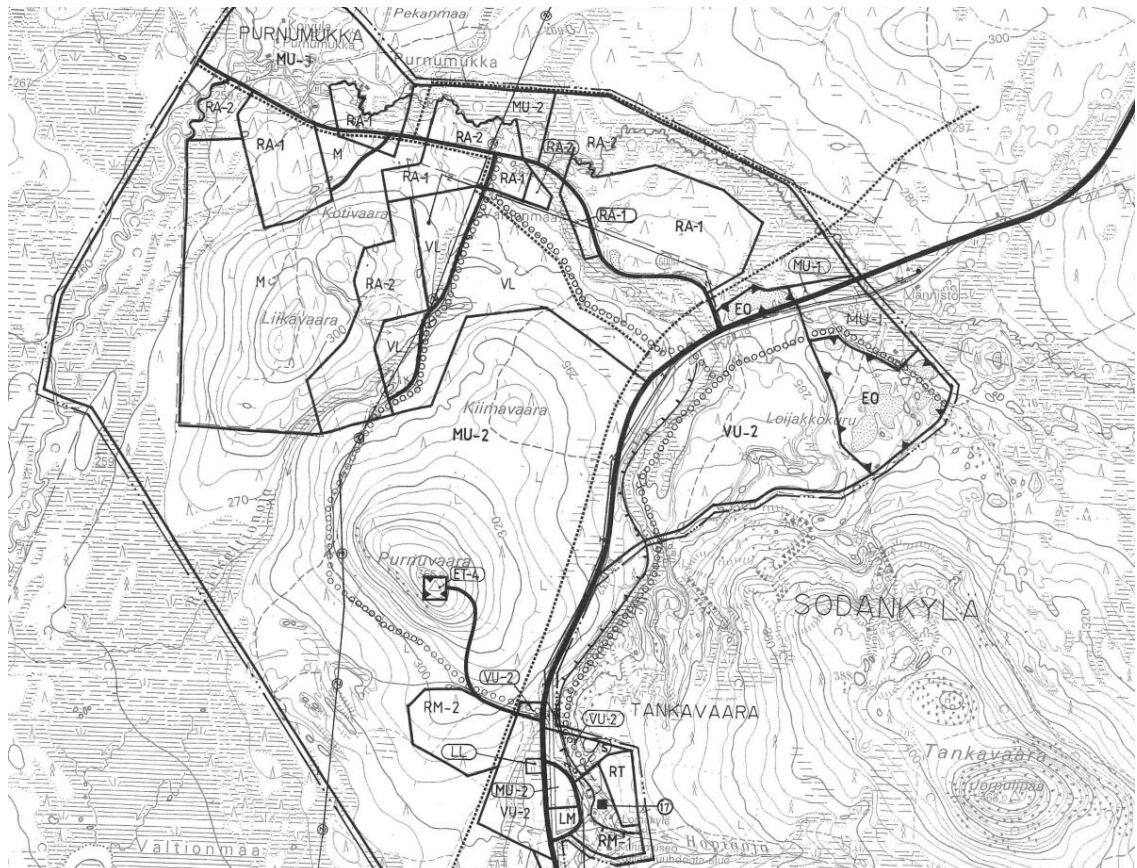
YLEISKAAVAT

Alueella ei ole voimassa oikeusvaikutteista yleiskaavaa.

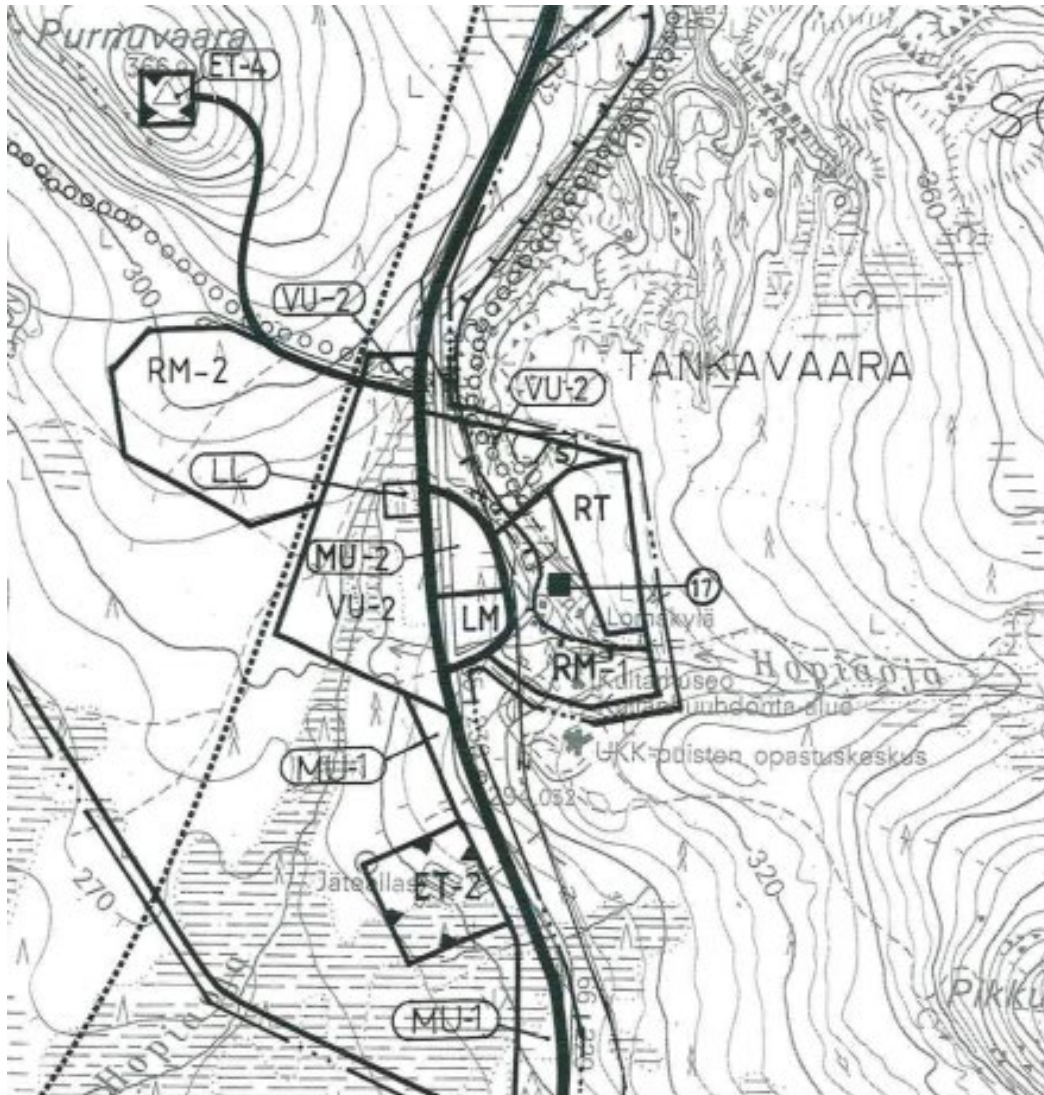
SAARISELÄN YLEISKAAVA V.1991

Osayleiskaava-alue sijoittuu Sodankylän kunnanvaltuuston 19.12.1991 ja Inarin kunnanvaltuuston 15.1.1992 hyväksymän Saariselän yleiskaavan alueelle. Kaava-alue sijoittuu molempien kuntien alueelle.

Saariselän yleiskaavassa on suositeltu rakentamisalueiksi mm. Purnumukkaa sekä Purnuvaaran etelä- ja lounaisosia (kartat alla). Lisäksi yleiskaavassa on pääkeskustan eli Kaunisjärven alueen lisäksi nimetty ns. alakeskuksia, jotka muodostavat pienimuotoisia, omaleimaisia, pääkeskusta perinteisempiä ja erähenkisempiä kokonaisuuksia. Alakeskuksia muodostavat Kiilopään alue yhdessä Kakslauttasen kanssa ja Tankavaara-Purnunmukan alue. Saariselän yleiskaavassa ovat Tankavaarassa alueelle osoitettu majoitusalueen laajennus ja 4-tien länsipuolelle osoitetut loma-asuntoalueet. Tankavaara-Purnunmukan alueelle osoitettiin tuolloin matkailurakentamiseen RM yhteensä 300 vuodepaikkaa ja 500 k-m² sekä RA 900 vuodepaikkaa ja 13500 k-m². Tankavaaran matkailupalvelujen osuus oli 200 vuodepaikkaa. Loma-asuminen on sijoitettu Purnumukkaan johtavan tien varteen ja Liikavaaraan. Moottorikelkkareitti on toteutunut samoin kuin tieverkko lukuun ottamatta Purnuvaaran mastolle johtavaa tietä. Maainestenoitoalue on huomattavan laaja.

Kuvat 53-54. Ote Saariselän yleiskaavasta, Purnumukka-Tankavaara alueen yleiskaavakartasta sekä tarkennus Tankavaarasta. Thieden kämpppä on osoitettu kulttuurihistoriallisena kohteena. Tankavaarassa on yleinen pysäköintialue ja Vt4 länsipuolella lentoliikenteen alue/helikopterikenttä.

RM-1	Matkailu- ja majoituspalvelujen alue
RM-2	Majoituspalvelujen alue
RA-1	Tiiviin loma-asutuksen alue
RA-2	Harvan loma-asutuksen alue
VL	Lähivirkistysalue
VU-2	Urheilu-, virkistys- ja ohjelmalvelualue
LM	Yleinen pysäköintialue
LL	Lentoliikenteen alue / helikopterikenttä
ET-2	Jätevedenpuhdistamo
ET-4	Radiomaston aluevaraus
EO	Maa-ainestenottoalue
M	Metsä- ja porotalousalue

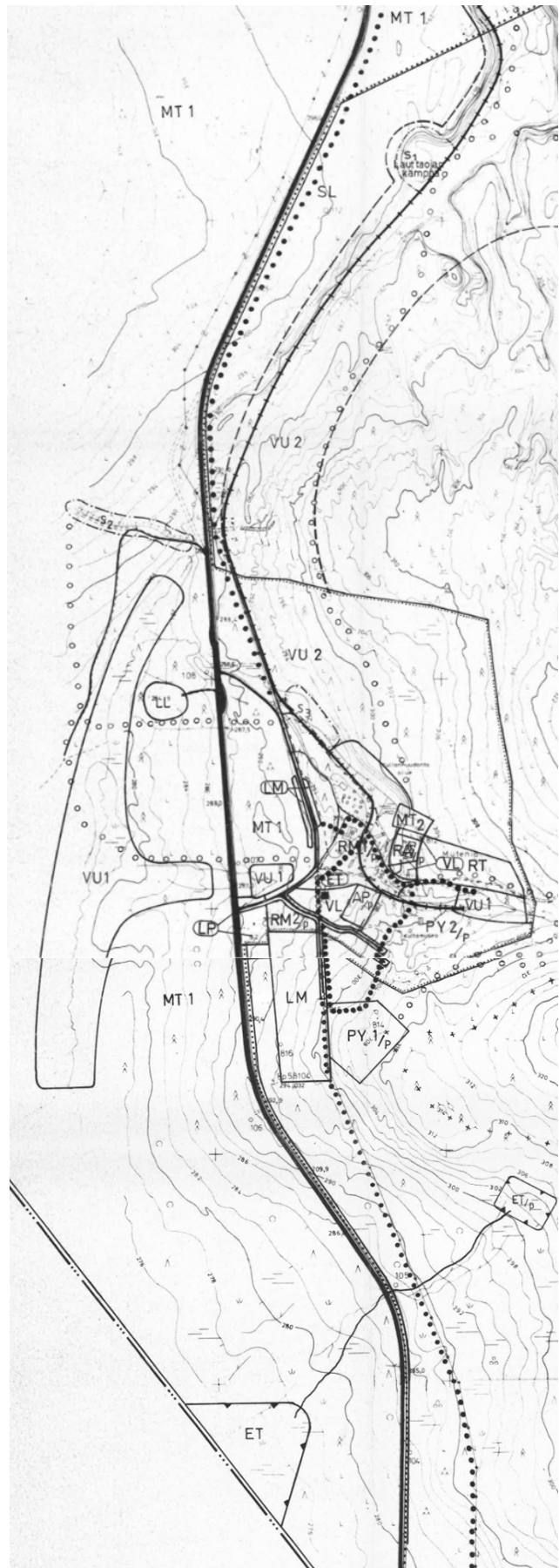
MU-1	Metsä- ja porotalousvaltainen alue, jolla on maisemallisia arvoja Merkinnällä osoitetaan rakennettavien alueiden läheisyyteen sijoittuvat maisemallisesti arvokkaat alueet sekä valtatie 4:n tienvarren lähimaiset. Kaavamääräys: Alueelle ei sallita muuta kuin metsä- ja porotalouteen liittyvää rakentamista.
MU-2	Metsä- ja porotalousvaltainen alue, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta ja ympäristöarvoja Merkinnällä osoitetaan rakennettavien alueiden lähialueet, joille kohdistuu ulkoilu- ja virkistyskäyttöä ja joille luontoon kohdistuvan kulutuksen kanvoimiseksi tulee osoittaa riittävä ulkoilureittiverkosto.
MU-3	Metsä- ja porotalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristö- ja kulttuuriarvoja Merkinnällä osoitetaan Purnumukan kylän perinteinen saamelainen asuinalue, jonka säilyminen tulee turvata. Kaavamääräys: Alueilla sallitaan haja-asutusluonteinen rakentaminen, jonka tulee tapahtua perinteistä rakentamistapaa noudattaen rakennusten muodon, mitasuhteiden, katomuodon ja rakennusmateriaalien sekä väriyksen suhteen.
S/	Merkinnällä osoitetaan maisemallisesti ja luonnonympäristöltään arvokkaita tai kulutuskestävyydeltään heikkoja alueita, joiden säilyminen luonnollaisena tulee turvata.
RT	Leirintäalueen/ Asuntovaunuleirintäalueen aluevaraus

TANKA VaARAN YLEISKAAVA V. 1984

Toinen Tankavaaran alueelle laadittu Tankavaaran yleiskaava oli Arkkitehtitoimisto Huusko & Teppo toimesta vuonna 1984 **kuva 55 oikealla**. Tankavaaran yleiskaava on Saariselän yleiskaavaa yleispiirteisempi.

Yleiskaavassa on osoitettu kullankaivuuseen liittyvä kaivosrautatievaraus. Lauttaojan kämpä on osoitettu s1-suojelualuemerkinällä, samoin kuin 4-tien itäpuoliset juoksuhaudat (s2). Vt4-tien itäpuoli (Kultakylän alue) on toteutunut osayleiskaavan mukaisesti.

SODANKYLÄN Pohjoisosan YLEISKAAVA V.1978

Sodankylän pohjoisosan yleiskaavassa **kuvassa 56 alla** vuodelta 1978, Tankavaara on osoitettu matkailupalvelujen alueeksi ja ympäröivä alue vasomaa-alueeksi. Muutoin yleiskaava on merkinnöiltään hyvin niukka.

ASEMAKAAVAT

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

RAKENNUSJÄRJESTYS

Sodankylässä on voimassa kunnanvaltuuston 31.10.2013 hyväksymä rakennusjärjestys, joka on tullut voimaan 19.12.2013.

POHJAKARTTA

Alueen pohjakartta on MRL 54 a §/2014 mukainen ja ajan tasalla.

OSAYLEISKAAVAN TAVOITTEET

VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Valtioneuvoston päätös tuli voimaan 1.4.2018. Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Tavoitteet ovat luonteeltaan yleisiä ja ne on ryhmitelty viiteen asiakokonaisuuteen (Valtioneuvosto 14.12.2017):

- 1) Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- 2) Tehokas liikennejärjestelmä
- 3) Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- 4) Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- 5) Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Tankavaaran osayleiskaavaa koskevat seuraavat tavoitteet:

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi.

Alueen elinkeinotoiminta on matkailupainotteista, mikä luo edellytyksiä koko Lapin elinkeino- ja yritysalamän kehittämiseen.

Tehokas liikennejärjestelmä

Alueen läpi kulkee VT4/E75 -tien kautta koko Pohjois-lapin ja jäämerelle suuntautuva paikallinen ja kansainvälinen liikenne.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Tämä koskee ennen kaikkea Jatkosodan aikaisten saksalaisten puolustuslinjan säilyttämistä.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Tavoite on selkeä UKK-puiston ja Natura-verkostoon kuuluvalla alueella, mutta myös puiston lähi- ja vaikutusalueella.

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta, mikä liittyy alueen luontomatkailuun.

Edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä, mikä koskee alueella ennen kaikkea kullaan kaivuuta.

Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä. Alue on saamelaisten kotiseutualueita, siksi saamelaiskulttuurin turvaaminen on peruslähtökohta. Esimerkiksi poronhoidon turvaaminen suunnittelussa ja toteutuksessa koskee koko kaava-alueita, ei pelkästään valtionmaata.

Uudistumiskykyinen energiahuolto

Alueen läpi kulkee Fingridin valtakunnallinen siirtolinja, johon on myös varaus kapasiteetin kasvattamiseen ja pohjoismaisen verkon vahvistamiseen.

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita annettaessa on otettava huomioon MRL:n 1 §:ssä säädetyt lain yleiset tavoitteet ja 5 §:ssä säädetyt alueiden käytön suunnittelun tavoitteet.

KUNNAN ASETTAMAT TAVOITTEET

Osayleiskaava on tullut vireille Kunnanhallituksen päätöksellä 7.5.2019 §201.

Pöytäkirjan mukaan Sodankylän kunnan pohjoisosassa on merkittävää matkailun kasvua. Kaksilauttasan alueelle on laadittu yleis- ja asemakaavoitusta ohjaamaan matkailun kehittämistä. Tankavaaran alueella on kasvatettu majoitustoimintaa ja UKK-puiston rajausta on muutettu, jotta entisen luontokeskuksen aluetta voidaan kehittää yritystoiminnalla matkailutoimintaan. Tankavaaran pohjoispuolella on myös alueita, joita voidaan kehittää matkailuun. Alueen kokonaisvaltainen kehittäminen tulisi suunnitella yleiskaavoituksella, jotta voidaan varmistaa alueen kehittäminen ja yhteensovittaminen matkailun, poronhoidon ja metsätalouden sekä UKK-puiston maankäytön suhteen. Alueella ei ole voimassa asemakaavoja eikä oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa alueelle on osoitettu matkailupalveluiden aluetta (RM), metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1), luonnonsuojelualueita (SL) sekä lisäksi alueelle on osoitettu matkailun vetovoima-alueita (mv). Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on ollut valmisteluvaiheen nähtävillä ja käynnissä oleva maakuntakaavoitus tulee huomioida yleiskaavan laadinnassa.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavassa voidaan erityisesti määrätä kaavan käyttämisestä suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena. Alueen maankäytön kehittämistarpeet arvioidaan olevan sellaisia, ettei erillistä asemakaavoitusta olisi tarpeen tehdä vaan yleiskaavalla tutkittaisiin ja ratkaistaisiin alueelle soveltuva rakentaminen ja toiminnot sekä näiden vaatimat rakennusoikeudet. Kaavassa EI osoiteta MRL 72§:n mukaisia rantarakentamispaikkoja loma-asuntojen rantarakentamiseen - vain Matkailun alueita (RM).

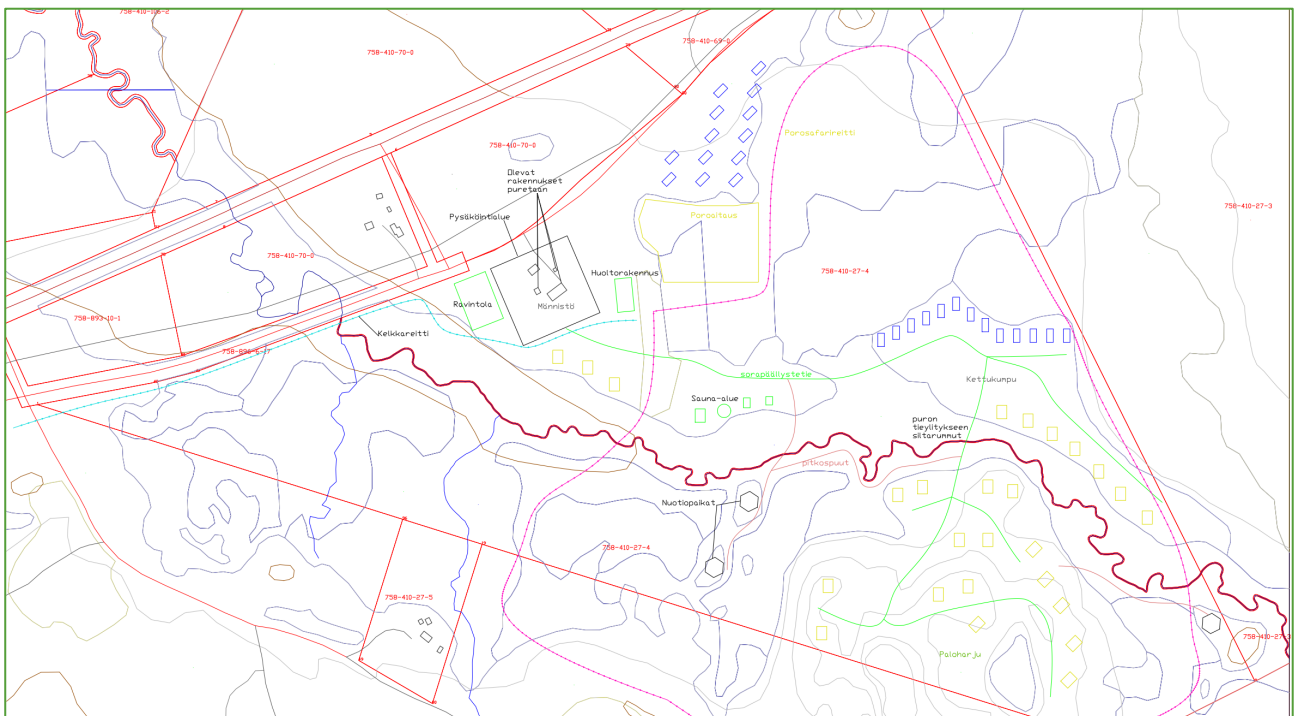
Tankavaara on ollut perinteinen, myös matkailuun liittyvä, kullanhoidontapaikka, jossa SM-tapahtumat. Useat kullankaivajat, joilla on valtauksia ojalla, ovat kiinnostuneita matkailutoiminnan kehittämistä. Tahtotila kullankaivajilla matkailullisessa kehittämisessä.

VIRANOMAISTEN ASETTAMAT TAVOITTEET

Kaavoituksen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 15.6.2020, jossa käsiteltiin viranomaisten kaavahankkeelle nostamia näkökulmia ja tavoitteita.

YKSITYISTEN MAANOMISTAJIEN ASETTAMAT TAVOITTEET

Kuvassa alla on yksityisen maanomistajan lähettämä tavoitekartta osayleiskaavan pohjoisosan matkailurakentamisesta. Kartassa on osoitettu erillisiä majoitusrakennuksia (mökkejä). Yksityisten maanomistajien tavoitteet on pyritty ottamaan huomioon.

OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN TARVE

Alueen kokonaisvaltainen kehittäminen matkailutoimintoihin tulee suunnitella yleiskaavoituksella, jotta voidaan varmistaa alueen kehittäminen ja yhteensovittaminen matkailun, poronhoidon ja metsätalouden sekä Urho Kekkosen kansallispuiston maankäytön suhteen.

VIREILLETULO

Osayleiskaava on käynnistetty Sodankylän kunnanhallituksen päätöksellä 7.5.2019 §201. Kaavahanke on kuulutettu vireille 22.4.2020.

Aloituskokous pidettiin 29.8.2019 Saariselällä.

OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

OSALLISET

Osallisella tarkoitetaan alueen maanomistajia ja niitä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaavaa saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisia ja yhteisöjä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (MRL 62 §).

A. Kaikki ne joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava vaikuttaa:

- kuntalaiset, kaava-alueen ja siihen rajoittuvan alueen maanomistajat
- kaava-alueen ja kaavan vaikutusalueen asukkaat
- kaava-alueen ja kaavan vaikutusalueen yritysten, laitosten työntekijät ja palvelujen käyttäjät
- kaava-alueen ja kaavan vaikutusalueen elinkeinonharjoittajat, maanviljelijät, kalastajat, metsästäjät, porotalouden harjoittajat

B. Yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään:

- Lapin paliskunta
- Paliskuntain yhdistys
- asukkaita edustavat yhteisöt
- Sodankylän lämpö ja Vesi Oy
- Rovakaira Oy
- Fingrid Oy
- Kemijoki Oy

C. Viranomaiset

- Lapin liitto
- Lapin ELY-keskus
- Saamelaismuseum Siida
- Metsähallitus
- Saamelaiskäräjät

Osallisilla on oikeus ottaa osaa kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä.

OSALLISTUMINEN, VUOROVAIKUTUSMENETTELYT JA VIRANOMAISYHTEISTYÖ

Kaavan vireilletulosta ja kaavatyön etenemisestä kuulutettiin kunnan Internet-sivuilla, lehdessä ja kirjeitse kaavoitettavan alueen ja siihen rajoittuvien alueiden maanomistajille.

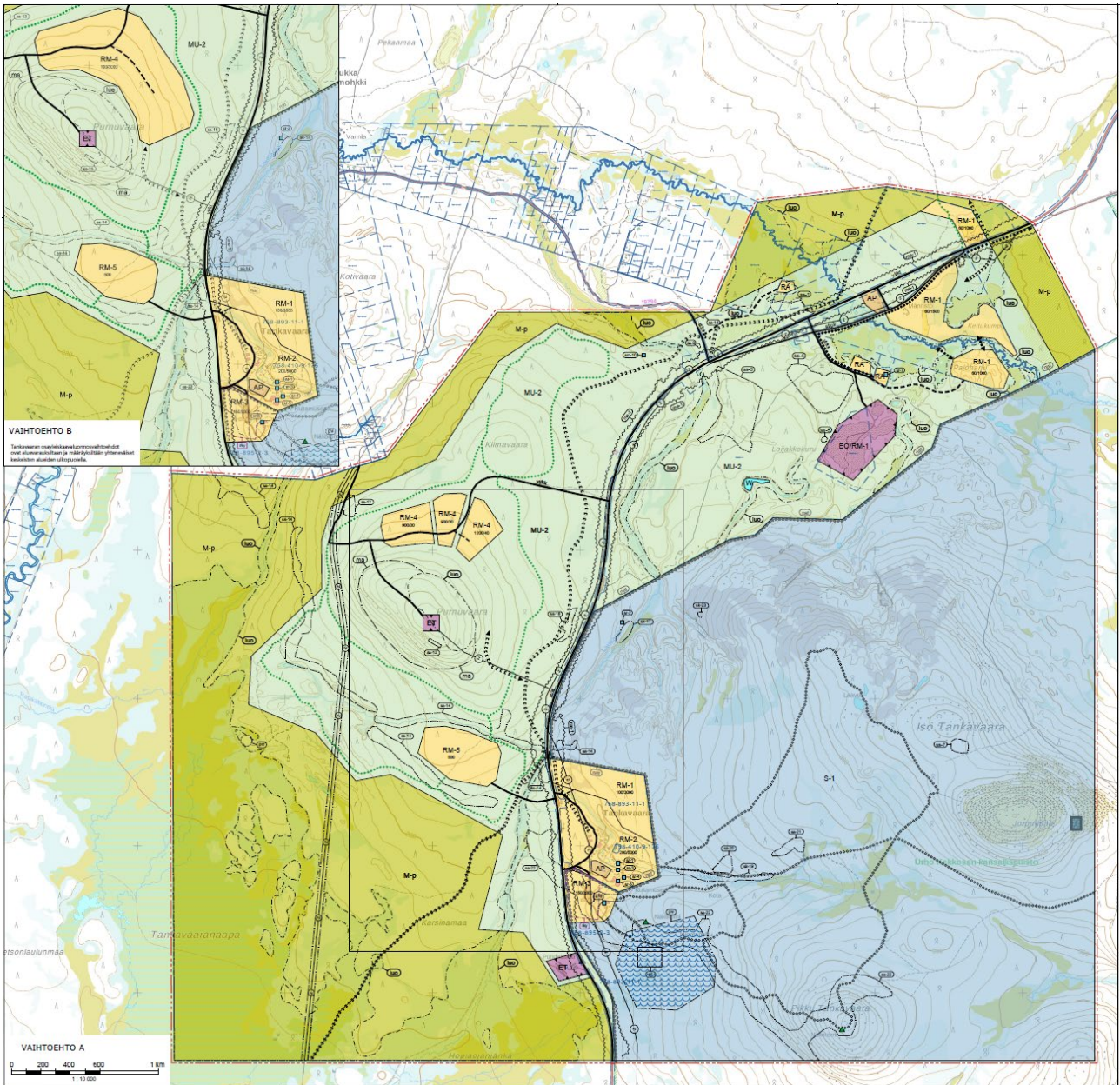
Kaava-asiakirjat asetetaan julkisesti nähtäville kunnan tekniselle osastolle ja internetsivuille www.sodankyla.fi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavoitusprosessin ajan nähtävillä ja osalliset voivat lausua mielipiteensä siitä suullisesti tai kirjallisesti. OAS on ollut nähtävillä 30.4.2020 alkaen. Siitä on tähän mennessä tullut kolme kommenttia; Fingrid, Siida ja Lapin paliskunta.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 15.6.2020 etänä Teams-neuvotteluna *Poikkeustilain* nojalla (koronaepidemia). Aloitusviranomaisneuvottelussa päätettiin toisen viranomaisneuvottelun järjestämistä kaavoituksen loppuvaiheessa, **joka pidettiin __.__.2023.**

Ennen kaavan valmisteluaineiston nähtäville asettamista on käyty poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu 29.10.2020 sekä saamelaiskäräjälain 9 § mukainen neuvottelu 4.12.2020. **PHL 53 § mukaisessa neuvottelussa sovittiin uudesta neuvottelusta, joka pidettiin __.__.2023.**

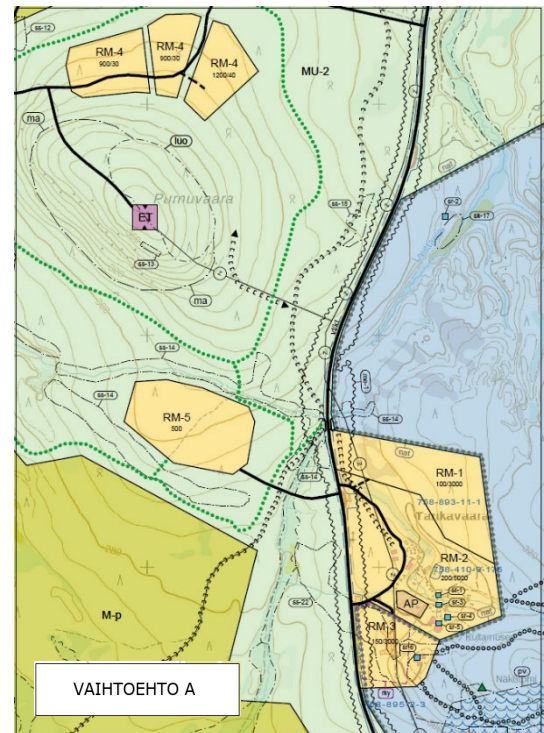
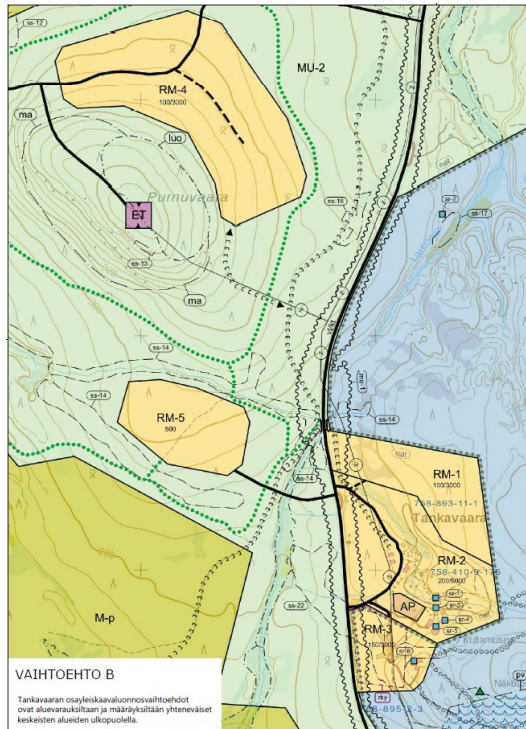
OSAYLEISKAVALUONNOS (KAAVAN VALMISTELUVAINEISTO)

Osayleiskaavavaluonnos (kaavan valmisteluaineisto) asetetaan nähtäville 30 päiväksi **___.2023-___.2023** väliselle ajalle ja luonnoksesta pyydetään lausuntoja viranomaisilta. **Luonnosvaiheen yleisötilaisuus järjestetään ___.2023**. Osallisilla ja kunnan jäsenillä on mahdollisuus lausua mielipiteensä nähtävilläolon aikana. Luonnos tarkistetaan ehdotukseksi saadun palautteen perusteella.

Osayleiskaavavaluonnoksessa on esitetty kaksi vaihtoehtoa. Vaihtoehto A on kuvattu koko kaava-alueen kartalla. Vaihtoehto B on kuvattu vain vaihtoehtoalueen osalta kaavakartan vasemmassa yläreunassa. Tankavaaran osayleiskaavavaluonnosvaihtoehdot ovat aluevarauksiltaan ja määräyksiltään yhteneväiset alueiden ulkopuolella (suorakaidelaatikon ulkopuolella.)

Vaihtoehtoratkaisut A ja B eroavat vain Purnuvaaran RM-4 kokooj tien sijoituksen osalta. Muutoin vaihtoehdot ovat täysin samanlaiset. Kortteli RM-5 on osoitettu koiravaljakoiden tarha- ja ohjelmapalvelualueena.

Molemmissa vaihtoehdoissa muodostuu kolme majoituspalvelukeskittymää Tankavaaran ydinalueen säilyessä kokonaisuudessa matkailupalvelujen keskittymänä. Majoituspalveluja on osoitettu Tankavaaraan kolmeen kortteliin, Purnuvaaraan sekä osayleiskaavan pohjoisosaan Iso-ojan alueelle neljään kortteliin. Keskeinen toiminnallinen alue muodostuu näiden alueiden muodostaman teknisten verkostojen, yhteyksien ja reittien välille Vt4 muodostaessa keskeisen yhteyden alueelle.

Osayleiskaavassa on haluttu erityisesti erottaa porotalousvaltainen alue (M-p) muista maankäyttömuodoista, jotta näin pystytään parhaiten turvaamaan perinteinen saamelainen elinkeino alueella. Alueelle kohdistuu merkittäviä valtakunnallisia maankäyttötavoitteita ja suojelupäätöksiä. Siksi valtaosa osayleiskaavamääräyksistä ovat luonteeltaan lähinnä informatiivisia ja toteavia, mutta ehdottoman normittavia.

OSAYLEISKAAVAEHDOTUS

Osayleiskaavaehdotus asetetaan nähtäville 30 päivää ja ehdotuksesta pyydetään lausuntoja viranomaisilta. Osallisilla ja kunnan jäsenillä on mahdollisuus tehdä muistutus kaavaehdotuksesta nähtävilläolon aikana.

Kohtaa täydennetään työn edetessä.

OSAYLEISKAAVA

Kohtaa täydennetään työn edetessä.

KAAVAN RAKENNE

MITOITUS

Osayleiskaava-alueelle on osoitettu vuodepaikkojen enimmäismäärä ja rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä kortteleittain.

Kaavamerkintä	Vuodepaikkamäärä	Rakennusoikeus	Pysyviä asuntoja
RM-1	3 kpl 60 100	2 kpl 1000, 1 kpl 1500 3000	1 x 3 1
EO/RM-1	60	1000	1
RM-2	200	5000	
RM-3	150	3000	1
RM-4	30+30+40 (vaihtoehto A) 100 (vaihtoehto B)	900+900+1200 (vaihtoehto A) 3000 (vaihtoehto B)	
RM-5		500	
RA		3 kpl *300	
AP		2 kpl*750	3 + 3
Yhteensä	790	21 400	12

Aluevaraukset noin kolminkertaistavat nykyisen matkailijoiden vuodepaikkamäärän. Kortteleihin on yhteensä osoitettu noin nelinkertaisesti rakennusoikeutta verrattuna nykyiseen tilanteeseen. Uusia asuntoja on yhdeksän. Tällä on tavoiteltu, että matkailuyrittäjät ja työntekijät voisivat asua mahdollisimman lähellä työpaikkoja. Loma-asuntokortteleita on osoitettu vain neljä, joista kolme on uusia, ei omarantaisia ns. kuivan maan rakennuspaikkoja.

KORTTELIALUEET

AP	PIENTALOVALTAINEN ASUNTOALUE. Alueelle voidaan rakentaa enintään kolme asuntoa. Alueen rakennusoikeus on 750 k-m ² .
RA	LOMARAKENNUSTEN KORTTELIALUE. Alueelle saa sijoittaa enintään 150 kem2 loma-asumiseen ja 50 kem2 talousrakennukselle.
RM-1	MAJOITUSPALVELUALUE. Alue on tarkoitettu ainoastaan kaupalliseen matkailun majoitusrakentamiseen. Alueelle saa rakentaa yhden pysyvän asunnon.
RM-2	MATKAILUN OHJELMAPALVELUALUE. Alueella on moderni rakennusperintöön liittyvää matkailukulissirakentamista, joka muodostaa alueelle vähitellen ominaista perintöä ja luo uutta paikan identiteettiä ja henkeä. Uudisrakentamista suunniteltaessa on tarkasteltava tätä arvoa ja mahdollisuuksien mukaan pyrittävä säilyttämään ja ylläpitämään edustavimmat kohteet.
RM-3	MATKAILU JA HOTELLIPALVELUJEN ALUE Alue on tarkoitettu ensisijaisesti matkailupalveluille ja kaupallisille hotellityyppisille majoituspalveluille. Alueelle saa rakentaa yhden pysyvän asunnon.
RM-4	MATKAILUNPALVELUJEN ALUE. Alue on tarkoitettu ensisijaisesti matkailupalveluille ja kaupallisille majoituspalveluille.
RM-5	MATKAILUN OHJELMAPALVELUALUE. Alue on tarkoitettu ohjelmanpalvelualueeksi. Alueelle saa rakentaa toimintaan liittyviä rakennuksia ja rakennelmia sekä henkilökunnan majoitustiloja. Alueen suunnittelussa ja käytössä on huolehdittava ettei toiminnasta aiheudu merkittävää haittaa poronhoitoelinkeinolle ja ympäröivälle loma-asutukselle. Vetokoirien säilytys alueella sallitaan vain marraskuun ja huhtikuun välisenä aikana.
EO/RM-1	MAA-AINESTEN OTTOALUE. Maa-ainesten ottoalue, joka ottamisen päätyttyä osoitetaan matkailupalvelujen alueeksi. Alue on tarkoitettu ainoastaan kaupalliseen matkailun majoitusrakentamiseen. Alueelle saa rakentaa yhden pysyvän asunnon. Alueelle saa sijoittaa enintään 80 vuodepaikkaa. Alueen rakennusoikeus on 1000 k-m ² .
ET	YHDYSKUNTATEKNISEN HUOLLON ALUE.

Yhdyskuntateknisen huollon alueella (ET) sijaitsee nykyinen jätevedenpuhdistamo.

Maa-ainesten ottoalue (EO/RM-1) on nykyisellään maisemavaurio. Käytön jälkeisen toiminnan määräyksellä on tavoitteena, että matkailupalvelujen avulla alue ympäristöineen voidaan samalla maisemoida.

Kaikkia rakennettavia kortteleita koskee yleismääräys, joka edellyttää huolellista suunnittelua ja toteutusta; *Tankavaaran Kultakylän vesihuollon toiminta-alueella on liityttävä vesihuoltoverkostoon. Toiminta-alueen ulkopuolella olevien rakennusalueiden jätevedet tulee käsitellä kulloinkin voimassa olevien asetusten ja viranomaisten määräysten mukaisesti.*

Kaikille AP ja RM-alueille edellytetään laadittavaksi ennen rakentamista koko korttelialuetta koskeva yksityiskohtainen alueen käyttösuunnitelma. Käyttösuunnitelmasta tulee käydä ilmi alueen toimintojen sijoittuminen, rakentamisen laajuus, kerrosluvut ja pääasialliset julkisivumateriaalit, reitistöt, liikenne- ja oleskelualueet sekä viheralueiden ja lähiympäristön käyttö, sekä melualueilla melun rakenteellinen ja tekninen suojaus. Suunnitelmaan tulee sisältyä myös selvitys alueen vesihuollosta, viemäroinnistä sekä hulevesisuunnitelma.

Osa korttelialueista on melualueilla. Tämä edellyttää toimintojen huolellista korttelikohtaista suunnittelua, mutta aluemääräys ei estä esimerkiksi matkailua tukevien toimintojen kuten pysäköinnin sijoittamista melualueelle.

MELUALUE.

Merkinnällä on osoitettu valtaite 4 (Ivalontie) varrella olevat melualueet. Mikäli alueelle suunnitellaan sijoitettavaksi uusia melulle herkkiä toimintoja on rakennussuunnittelussa otettava huomioon meluntorjunta siten, että valtioneuvoston päätöksen mukaiset melutason ohjearvot eivät ylitä sisätiloissa eikä oleskeluun tarkoiteuilla ulkoalueilla.

MUUT ALUEET

M-p

METSÄ- JA POROTALOUSVALTAINEN ALUE.

Tiestön, rakennusten ja reittien rakentamisessa sekä metsän- ja maisemanhoidollisissa toimenpiteissä alueelle tulee huomioida poronhoidon harjoittamisen edellytykset. Ennen edellä mainittuja toimenpiteitä on pyydettävä lausunto paliskunnalta.

MU-2

METSÄ- JA POROTALOUS-, ULKOILU- SEKÄ KULLANKAIVUVALTAINEN ALUE.

Metsätalous- matkailu- ja poronhoitovaltainen alue, jolla on erityistä matkailun ja ulkoilun ohjaamistarvetta sekä huuhtontakullan kaivuuta.

Alue muodostaa ekologisen käytävän ja se mahdollistaa viheryhteystarpeet. Alueelle suuntautuu ulkoilupainetta ja sillä ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi voidaan toteuttaa ulkoilupolkuja levähdys- ja muine tukialueineen. Alueella on sallittua vain maa- ja metsätaloutta, poronhoitoa sekä kullankaivuuta palveleva rakentaminen (MRL 43.2§). Rakentamisen sopeuttamiseen maisemaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Alueella sallitaan metsälainsäädännön ja metsänhoitosuosituksen puitteissa tapahtuva metsien hoito ja käyttö alueen erityisluonteen edellyttämällä tavalla siten, että maisemalliset ja muut ympäristölliset arvot säilyvät. Alueella on kullanhuuhtontaa ja -kaivuuta. Luvat toiminnalle myöntää AVI- ja/tai TUKES.

Metsä-, porotalous-, ulkoilu sekä kullankaivuuvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta sekä kullankaivuuta (**MU-2**) ovat mm kaava-alueen keskeiset kulutusherkät ja maisemallisesti tärkeät vaarojen laki- ja selännealueet, joita ei ole erikseen osoitettu rakentamiseen. Alueet tukevat virkistyskäyttöä ja matkailua. Alueella on mahdollista kullankaivuuta. Kullankaivuun ympäristöhaittojen ja valtausten vaikutuksista alueen muulle maankäytölle ratkaistaan AVI:n (esim. ympäristö- ja vesiluvat) sekä Tukesin lupapäätöksin, eikä mahdolliseen luvalliseen kaivuun aikaiseen toimintaan voi kaavalla vaikuttaa.

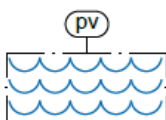
Metsä- ja porotalousvaltainen alue, (M-p) ovat kaava-alueen eteläiset porojen vasomis- ja suoalueet sekä kaava-alueen läntiset reuna-alueet. Merkinnällä on haluttu rauhoittaa maankäyttöä etenkin turvaamaan alueelle tärkeää porotaloutta ja keskittää matkailun virkistystoiminnot ja kullankaivuu näiden alueiden ulkopuolelle. Alueeseen kuuluu olennaisena kohdemerkintä Poronerotuspaikka (po).

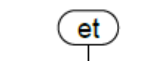
PORONEROITUSPAIKKA.

Pohjavesialue ja sen keskellä sijaitseva alueen vedenottamo sijaitsee Natura ja UKK-puiston alueella Pikku Tankavaaran etelärinteessä.

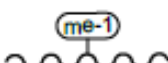
Melualueita ovat etenkin Vt4 reuna-alueet ja mahdollisesti vaihtoehtona esitetty RM-5 koiravaljakoiden tarha- ja ohjelmalvelualue. Koneellisen kullankaivuun melualueita ei ole erikseen osoitettu, koska koneellisesta kullankaivuusta aiheutuvaa melua voidaan pitää tilapäisluonteisena, ja koska toiminnan sijainti, laajuus ja kesto ole täysin ennakoitavissa. Samasta syystä kaivospiirejä ja valtauksia ei ole osoitettu erikseen osayleiskaavassa.

TÄRKEÄ TAI VEDENHANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE.

Pohjavesialueella tapahtuvaa toimintaa ja rakentamista rajoittaa pohjaveden pilaamiskielto (YSL §16 ja §17 sekä VL 3. luvun §2). Alueen suunnittelussa tulee varmistaa, että pohjaveden laatu ei heikenny.

YHDYSKUNTATEKNISEN HUOLLON ALUE.

MELUALUE.

Merkinnällä on osoitettu valtaite 4 (Ivalontie) varrella olevat melualueet. Mikäli alueelle suunnitellaan sijoitettavaksi uusia melulle herkkiä toimintoja on rakennussuunnittelussa otettava huomioon meluntorjunta siten, että valtioneuvoston päätöksen mukaiset melutason ohjearvot eivät ylitä sisätiloissa eikä oleskeluun tarkoiteuilla ulkoalueilla.

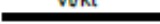

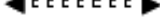

MUUT MERKINNÄT

LIIKENNEJÄRJESTELYT

Liikennejärjestelyt ajoneuvoliikenteen osalta noudattavat pääsääntöisesti nykyistä tieverkkoa. Purnuvaaran matkailupalvelujen korttelialueen tieyhteys on osoitettu luonnosvaiheessa kahta eri vaihtoehtolinjausta pitkin.

Seudullinen moottorikelkkareitti on osoitettu Vt4 länsipuolella. Yhteys Tankavaaran alueelle kulkee alikulun kautta.

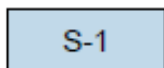
Mahdollinen Purnuvaaran eteläpuolelta kiertävä Purnumukka-Kakslauttanen maastopyöräilyreitin osa on osoitettu osayleiskaavaluonnoksessa. Lisäksi osayleiskaavaluonnoksessa on osoitettu Kiimavaaraan ulkoilureitti, joka kulkisi pitkin alueen metsäpolkuja pitkin. Lyhyt reitti palvelisi alueen matkailurakentamista.

	VALTATIE / KANTATIE.
	SEUTUTIE / PÄÄKATU.
	YHDYSTIE/KOKOOJAKATU.
	OHJEELLINEN TIE.
	ALIKUKU.
	MOOTTORIKELKKAILUREITTI.
	MOOTTORIKELKKAILUREITTIN YHTEYSTARVE.
	ULKOILUREITTI.
	ULKOILUREITIN YHTEYSTARVE.
	OHJEELLINEN OHJELMAPALVELUREITTI.
	YLEISKAAVA-ALUEEN RAJA.
	ALUEEN RAJA.
	OSA-ALUEEN RAJA.

INFORMATIIVISET JA ALUEIDEN ERITYISPIIRTEITÄ KUVAAVAT MERKINNÄT

Informatiiviset ja alueiden erityispiirteitä kuvaavat merkinnät on esitelty ja perusteltu kaavaselostuksen kohdassa 3. lähtökohdat. Näillä merkinnöillä on nostettu esille alueiden erilaisia ominaisuuksia ja piirteitä, jotka tulee huomioida maankäytön ja muun toiminnan yhteydessä.

Merkinnöillä osoitetaan:

SUOJELUALUE.

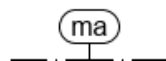
Kansallispuisto. Alueen käyttö on määritelty kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA TAI EHDOTETTU ALUE.

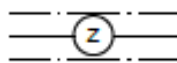
Alueella on luonnonsuojelulain 34 § mukainen heikentämiskielto.

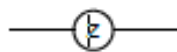
LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE.

MAISEMALLISESTI ARVOKAS ALUE.

SÄHKÖLINJA 220 kV.

SÄHKÖLINJA 20 kV.

Tankavaaran osayleiskaavaan on osoitettu museoviraston rajauksen mukainen Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009) alueen rajaus sekä tarkentaen kesällä 2020 muinaismuistoinventoinnin yhteydessä löydetyt sotahistorialliset kohteet. Nämä on merkitty aluekohdemerkinnällä (ss). Paikallisesti arvokkaat rakennusperintökohteet on merkitty kohdemerkinnällä (sr).

SOTAHISTORIALLINEN KULTTUURIPERINTÖKOHDE.

PAIKALLISESTI ARVOKAS RAKENNUSPERINTÖKOHDE.

Kohteella on rakennusperinteen kannalta arvokkaita tai muita kulttuurihistoriallisia tai historiallisia arvoja. Rakennusten ulkoasua ei saa muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas tai miljöönnä kannalta merkittävä luonne heikkenee. Uudis- ja korjausrakentaminen tulee sopeuttaa olevaan rakennusperinteeseen.

1. Thieden huvila
2. Lauttaojan kämppä
3. Mutterikämppä
4. Härkäselän kämppä
5. Kultamuseo
6. Sompio-talo
7. Iso-ojan kämppä

Muinaismuistolaiilla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös.

Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydyttävä alueellisen vastuumuseon Saamelaismuseum Siidan lausunto.

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ (RKY 2009), jonka ympäristö/ominaispiirteet tulee säilyttää.

Ennen rakennustoimenpiteen ryhtymistä, tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Kullankaivuuseen liittyvät kulttuuriperintökohteet ovat osoitettu aluekohdemerkinnällä sk.

KULLANKAIVUUSEEN LIITTYVÄ KULTTUURIPERINTÖKOHDE.

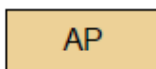
Kultamuseon kortteliin (RM-2) on annettu moderneille matkailurakennuksille informatiivinen määräystä: *Alueella on moderniin rakennusperintöön liittyvää matkailukulissirakentamista, joka muodostaa alueelle vähitellen ominaista perintöä ja luo uutta paikan identiteettiä ja henkeä. Uudisrakentamista suunniteltaessa on tarkasteltava tätä arvoa ja mahdollisuuksien mukaan pyrittävä säilyttämään ja ylläpitämään edustavimmat kohteet.*

OSAYLEISKAAVAN MERKINNÄT JA MÄÄRÄYKSET

YLEISKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET:

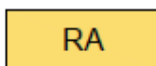
NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA TAI EHDOTETTU ALUE.

Alueella on luonnonsuojelulain 34 § mukainen heikentämiskielto.

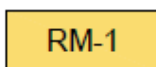
PIENTALOVALTAINEN ASUNTOALUE.

Alueelle voidaan rakentaa enintään kolme asuntoa. Alueen rakennusoikeus on 750 k-m².

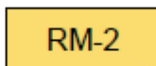
LOMARAKENNUSTEN KORTTELIALUE.

Alueelle saa sijoittaa enintään 150 kem² loma-asumiseen ja 50 kem² talusrakennukselle.

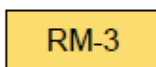
MAJOITUSPALVELUALUE.

Alue on tarkoitettu ainoastaan kaupalliseen matkailun majoitusrakentamiseen. Alueelle saa rakentaa yhden pysyvän asunnon.

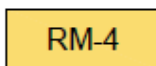
MATKAILUN OHJELMAPALVELUALUE.

Alueella on moderni rakennusperintöön liittyvää matkailukulissirakentamista, joka muodostaa alueelle vähitellen ominaista perintöä ja luo uutta paikan identiteettiä ja henkeä. Uudisrakentamista suunniteltaessa on tarkasteltava tätä arvoa ja mahdollisuuksien mukaan pyrittävä säilyttämään ja ylläpitämään edustavimmat kohteet.

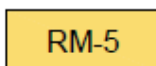
MATKAILU JA HOTELLIPALVELUJEN ALUE.

Alue on tarkoitettu ensisijaisesti matkailupalveluille ja kaupallisille hotellityyppisille majoituspalveluille. Alueelle saa rakentaa yhden pysyvän asunnon.

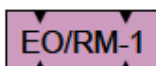
MATKAILUNPALVELUJEN ALUE.

Alue on tarkoitettu ensisijaisesti matkailupalveluille ja kaupallisille majoituspalveluille.

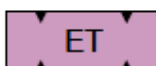
MATKAILUN OHJELMAPALVELUALUE.

Alue on tarkoitettu ohjelmapalvelualueeksi. Alueelle saa rakentaa toimintaan liittyviä rakennuksia ja rakennelmia sekä henkilökunnan majoitustiloja. Alueen suunnittelussa ja käytössä on huolehdittava ettei toiminnasta aiheudu merkittävää haittaa poronhoitoelinkeinoille ja ympäröivälle loma-asutukselle. Vetokoirien säilytys alueella sallitaan vain marraskuun ja huhtikuun välisenä aikana.

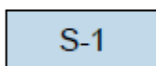

MAA-AINESTEN OTTOALUE.

Maa-ainesten ottoalue, joka ottamisen päätyttyä osoitetaan matkailupalvelujen alueeksi. Alue on tarkoitettu ainoastaan kaupalliseen matkailun majoitusrakentamiseen. Alueelle saa rakentaa yhden pysyvän asunnon. Alueelle saa sijoittaa enintään 60 vuodepaikkaa. Alueen rakennusoikeus on 1000 k-m².

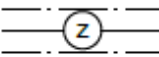

YHDYSKUNTATEKNISEN HUOLLON ALUE.

SUOJELUALUE.

Kansallispuisto. Alueen käyttö on määritelty kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

M-p	<p>METSÄ- JA POROTALOUSVALTAINEN ALUE.</p> <p>Tiestön, rakennusten ja reittien rakentamisessa sekä metsän- ja maisemanhoidollisissa toimenpiteissä alueelle tulee huomioida poronhoidon harjoittamisen edellytykset. Ennen edellä mainittuja toimenpiteitä on pyydettävä lausunto paliskunnalta.</p>
MU-2	<p>METSÄ- JA POROTALOUS-, ULKOILU- SEKÄ KULLANKAIVUVALTAINEN ALUE.</p> <p>Metsätalous- matkailu- ja poronhoitovaltainen alue, jolla on erityistä matkailun ja ulkoilun ohjaamistarvetta sekä huuhdontakullan kaivuuta.</p> <p>Alue muodostaa ekologisen käytävän ja se mahdollistaa viheryhteydet.</p> <p>Alueelle suuntautuu ulkoilupainetta ja sillä ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi voidaan toteuttaa ulkoilupolkuja levähdys- ja muine tukialueineen.</p> <p>Alueella on sallittua vain maa- ja metsätaloutta, poronhoitoa sekä kullankaivuuta palveleva rakentaminen (MRL 43.2§). Rakentamisen sopeuttamiseen maisemaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Alueella sallitaan metsälainsäädännön ja metsänhoitosuosituksen puitteissa tapahtuva metsien hoito ja käyttö alueen erityisluonteen edellyttämällä tavalla siten, että maisemalliset ja muut ympäristölliset arvot säilyvät.</p> <p>Alueella on kullanhuuhdontaa ja -kaivuuta. Luvat toiminnalle myöntää AVI- ja/tai TUKES.</p>
W	<p>VESIALUE.</p>
vt/kt 	VALTATIE / KANTATIE.
st/pk 	SEUTUTIE / PÄÄKATU.
yt/kk 	YHDYSTIE/KOKOOJAKATU.
	OHJEELLINEN TIE.
	ALIKUKU.
	MOOTTORIKELKKAILUREITTI.
	MOOTTORIKELKKAILUREITIN YHTEYSTARVE.
	ULKOILUREITTI.
	ULKOILUREITIN YHTEYSTARVE.
	OHJEELLINEN OHJELMAPALVELUREITTI.
	YLEISKAAVA-ALUEEN RAJA.

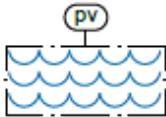
	ALUEEN RAJA.
	OSA-ALUEEN RAJA.
500	RAKENNUSOIKEUS KERROSALANELIÖMETREINÄ.
60/1000	VUODEPAIKKOJEN ENIMMÄISMÄÄRÄ JA RAKENNUSOIKEUS KERROSALANELIÖMETREINÄ.
	YHDYSKUNTATEKNISEN HUOLLON ALUE.
	SÄHKÖLINJA 220 KV.
	SÄHKÖLINJA 20 KV.
	LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE.
	MAISEMALLISESTI ARVOKAS ALUE.
	SOTAHISTORIALLINEN KULTTUURIPERINTÖKOHDE.
	KULLANKAIVUUSEEN LIITTYVÄ KULTTUURIPERINTÖKOHDE.
	<p>PAIKALLISESTI ARVOKAS RAKENNUSPERINTÖKOHDE.</p> <p>Kohteella on rakennusperinteen kannalta arvokkaita tai muita kulttuurihistoriallisia tai historiallisia arvoja. Rakennusten ulkoasua ei saa muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas tai miljöön kannalta merkittävä luonne heikkenee. Uudis- ja korjausrakentaminen tulee sopeuttaa olevaan rakennusperinteeseen.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Thieden huvila 2. Lauttaojan kämppä 3. Mutterikämppä 4. Härkäselän kämppä 5. Kultamuseo 6. Sompio-talo 7. Iso-ojan kämppä
	<p>Muinaismuistolaililla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös.</p> <p>Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon Saamelaismuseum Siidan lausunto.</p>

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ
(RKY 2009), jonka ympäristö/ominaispiirteet tulee säilyttää.
Ennen rakennustoimenpiteen ryhtymistä, tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

VIRKISTYS-/MATKAILUKOHDE.

TÄRKEÄ TAI VEDENHANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE.
Pohjavesialueella tapahtuvaa toimintaa ja rakentamista rajoittaa pohjaveden pilaamiskielto (ympäristönsuojelulain 16 § ja 17 § sekä vesilain 3 luvun 2 §).
Alueen suunnittelussa tulee varmistaa, että pohjaveden laatu ei heikenny.

MELUALUE.
Merkinnällä on osoitettu valtaite 4 (Ivalontie) varrella olevat melualueet. Mikäli alueelle suunnitellaan sijoitettavaksi uusia melulle herkkiä toimintoja on rakennussuunnittelussa otettava huomioon meluntorjunta siten, että valtioneuvoston päätöksen mukaiset melutason ohjearvot eivät ylitä sisätiloissa eikä oleskeluun tarkoitteilla ulkoalueilla.

POROEROTUSPAIKKA.

YLEISMÄÄRÄYKSET:

Tankavaaran Kultakylän vesihuollon toiminta-alueella on liityttävä vesihuoltoverkoston. Toiminta-alueen ulkopuolella olevien rakennusalueiden jätevedet tulee käsitellä kulloinkin voimassa olevien asetusten ja viranomaisten määräysten mukaisesti.

Kaikille AP ja RM-alueille edellytetään laadittavaksi ennen rakentamista koko korttelialuetta koskeva yksityiskohtainen alueen käyttösuunnitelma. Käyttösuunnitelmasta tulee käydä ilmi alueen toimintojen sijoittuminen, rakentamisen laajuus, kerrosluvut ja pääasialliset julkisivumateriaalit, reitistöt, liikenne- ja oleskelualueet sekä viheralueiden ja lähiympäristön käyttö, sekä melualueilla melun rakenteellinen ja tekninen suojaus. Suunnitelmaan tulee sisältyä myös selvitys alueen vesi- ja viemärihuollosta, sekä hulevesisuunnitelma.

Rakennettaessa poronhoitoalueella on huomioitava poronhoitolain takaama porojen vapaa laidunnusoikeus. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2§ ja 3§).

MRL 44 §:n nojalla määrätään, että tämä yleiskaava voi suoraan toimia rakentamisluvan perusteena RM, RA ja AP alueilla.

KAAVAN VAIKUTUKSET

Vaikutusten arviointi kaavoituksessa perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä asetukseen MRL 9 §, MRA 1 §. Jotta kaavan vaikutuksia voitaisiin arvioida, tulee kaavan perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön,
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon,
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin,
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen,
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Vaikutusten arviointi tapahtuu asiantuntijatyönä maastokäyntien, tutkimusten ja selvitysten pohjalta, osallisten palautteen ja viranomaisohjauksen perusteella. Vaikutuksia arvioidaan koko kaavaprosessin aikana sen eri vaiheissa.

VAIKUTUKSEN KOHDE	MAHDOLLISET VAIKUTUKSET JA VAIKUTUSTEN HUOMIOON OTTAMINEN (RATKAISU)
Luonto ja luonnonympäristö	Luonnon arvokohteet on osoitettu osayleiskaavassa ja rajattu pois rakentamisen alueista
Maisema	Maiseman ja Metsälain mukaiset arvokohteet on osoitettu osayleiskaavassa. Matkailukortteleiden ja suojelualueiden ulkopuolisia metsätalousalueita hoidetaan metsätaloussuunnitelman avulla.
Rakennettu ympäristö ja taajamakuva	Tankavaaran ydinalueiden rakennettu maisemakuva on muodostunut kullanhuhdonnan, matkailun ja museotoiminnan yhteisvaikutuksena. Nämä toiminnot edelleenkin ovat alueen keskeiset maankäyttömuodot. Matkailulle ja museotoiminnalle heikentyvä ympäristökuva on uhka, siksi jo toiminnan itsessään on lähtökohtaisesti kestävä kehityksen mukaista. Uusilla alueilla edellytetään korttelisuunnitelmaa, jonka tavoitteena on mm yhtenäinen maisemakuva.
Kulttuuriympäristöt	Osayleiskaava parantaa alueen matkailun käyttömahdollisuuksia ja siten edesauttaa museotoiminnan kannattavuutta. Näin osa tuloista ohjautuu olemassa olevan rakennuskannan ylläpitoon ja säännölliseen ennallistamiseen, joista etenkin kullankaivajien asumukset ovat

	<p>rakentamistapansa ja tilapäisen luonteensa johdosta muutoinkin nopeasti "maatuvia". Samoin saksalasten puolustuslinjan alkuperäiset varustukset maahan kaivettuine puurakenteineen ovat lähes hävinneet. Modernin rakennusperinnön osalta Sompio-talo eli entinen UKK-kansallispuiston luontokeskus on yllättäen ehkä uhanalaisin. Opastustoiminnan lopettaminen on pienentänyt matkailijavirtoja, mutta uusi käyttö Sompio-talona ja matkailukohteena toivottavasti edesauttaa rakennuksen säilyttämistä.</p>
Kansallispuisto	<p>Kansallispuiston käyttö on kuvattu perustamisasetus, Hoito- ja käyttösuunnitelmassa sekä puisto Järjestyssäännöissä. Osayleiskaavalla voi vaikuttaa lähinnä puiston reuna-alueiden maankäyttöön ja esim. reittien suuntauksiin puiston ulkopuolella kestäväällä tavalla.</p>
Saamelaiskulttuuri	<p>Matkailuelinkeinon kehittäminen alueella parantaa saamelaiskulttuurin esilletuontia ja luo mahdollisuuksia matkailuelinkeinotoiminnan harjoittamiselle taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.</p> <p>Kt. erit. kohta vaikutukset porotalouteen.</p>
Liikenne	<p>Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen VT4/E75 on keskeinen osa alueen liikenteen järjestämistä. Alueen liikenneverkko ei juurikaan muutu, lähinnä paikallinen liikenne lisääntyy lisääntyvien matkailijavirtojen myötä. Toisaalta liikenne on nykyisellään pienentynyt verrattuna huippuvuosiin. Uuden Kokoojatien liittymän sijoittamisella pyritään ennen kaikkea liikenneturvalliseen ratkaisuun.</p> <p>Jäämerenkäytävän mukainen ohjeellinen ratavaraus on osoitettu osayleiskaavassa.</p> <p>Liikennemelu vuodelle 2040 on tutkittu. Ne alueet, joihin kohdistuu melusuojausvaatimuksia, on esitettävä toteutuksen aikaisessa korttelisuunnitelmassa ratkaisut häiriintyvien toimintojen osalta.</p> <p>Porokolaririskialuetta on erityisesti Purnumukan tienhaaran kohdalla. Alueelle voidaan tarvittaessa laatia liikennesuunnitelma, jossa porojen liikkumista alueella ohjataan esim. poroidoin.</p> <p>Joukkoliikenteen pysäkit voidaan osoittaa tarvittaessa liikennesuunnitelmassa Tankavaaran ja Iso-ojan kohdalle.</p> <p>RM-alueet ulottuvat valtatie varteen liikennemelualueelle, johon on luontevinta osoittaa korttelikohtaiset pysäköintitilat.</p>
Melu	<p>Kt. erit. kohta meluvaikutukset</p>
Kullanhuudonta	<p>MPUK alueella on mahdollista kullan kaivuu. Kullan kaivuun ympäristöhaittojen ja valtausten vaikutuksista alueen muulle maankäytölle ratkaistaan AVI:n (esim. ympäristö- ja vesiluvat) sekä Tukesin lupapäätöksin, eikä mahdolliseen luvalliseen kaivuun aikaiseen</p>

	<p>toimintaan voi kaavalla vaikuttaa. Tukesin tehtävä on myös osoittaa, että milloin valtaushakemus on ristiriidassa alueen maankäytön kanssa.</p> <p>Tankavaaran Vt4 itäpuoliset alueet ovat osoitettu kokonaisuudessaan RM-alueena, joka on alueen pääasiallinen maankäyttömuoto. Määräys ei estä esim. lapiokaivuuseen painottuvia matkailullisia huuhdonta-alueita, joka muutoinkin on keskeinen matkailun vetovoimatekijä alueella.</p> <p>Tällä hetkellä osayleiskaava-alueella on kaksi koneellista valtausta. Koneellisen kullankaivuun melualueita ei ole erikseen osoitettu, koska koneellisesta kullankaivuusta aiheutuvaa melua voidaan pitää tilapäisluonteisena, ja koska toiminnan sijainti, laajuus ja kesto ole täysin ennakoitavissa. Samasta syystä kaivospiirejä ja valtauksia ei ole osoitettu erikseen osayleiskaavassa.</p>	
Sähkö	Kaava-alueen toteutuessa edellytetään muutoksia nykyiseen sähköverkkoon. Alueen sisäiset sähköverkot voidaan toteuttaa liikenneverkon ympäristöön tukeutuen. Sähkökaapelit tulisi kaivaa maahan myrsky- ja tykkilumivahinkojen ehkäisemiseksi.	
Vesihuolto	Kaava-alueen toteutuessa edellytetään muutoksia nykyiseen vesihuoltoon. Alueen sisäiset verkot voidaan toteuttaa liikenneverkon ympäristöön tukeutuen.	
Vesistöt	Kullankaivuun voi aiheuttaa tilapäisiä samentumia keskeisten alueen purojen Lautta-ojan, Hopia-ojan ja Iso-ojan varsille. Maasto on melko jyrkkäpiirteistä ja varsinkin keväisin tulva-aikaan voi olla suuriakin virtaamia, jotka tulee ottaa huomioon toteutuksen aikana. Yksityiskohtaisemmat ratkaisut esitellään rakentumisen käynnistyessä korttelisuunnitelmissa hulevesisuunnittelun yhteydessä.	
Hulevedet	Alueen hulevedet ratkaistaan rakennuspaikka- ja korttelikohtaisesti. Yksityiskohtaisemmat ratkaisut esitellään rakentumisen käynnistyessä. Läheiset laajat avosualueet (mm Tankavaaranaapa) sekä Iso-ojan varsi toimivat hyvin vettä pidättävinä alueina.	
Virkistys ja reitit	Kansallispuistojen reittejä on jonkin verran siirretty. Reittien lisäksi kulkeminen alueella on toki muutoin jokamiehenoikeudella, mutta on huomioitava, että luvallinen kulku pysähtyy luonnonpuiston reunaan.	<p>Kaavan ulkopuolella laajemmin luontomatkailureitit, tukikohtien sijainnit ym. on osoitettu tarkastellen ja palvelen koko Saariselän ja Tankavaaran aluetta kokonaisuutena.</p>
Taloudelliset vaikutukset	Osayleiskaava mahdollistaa uusien rakennuspaikkojen ja matkailukortteleiden myötä matkailun kehittämisen alueella. Mm Metsähallitus saa myynti- ja vuokratuloja. Uuden majoituskapasiteetin myötä 60% käyttöasteella alueen vuotuinen liikevaihto on noin 18 M€.	

Ihmisten elinympäristön viihtyisyys	Ei vaikuta merkittävästi lähialueen pysyvän asutuksen viihtyisyyteen, koska alueella on aikaisemmin vain yksi pysyvä asunto.
Palvelut	Välillisten vaikutusten kautta luo edellytyksiä mm ravintola- ja palveluliiketoiminnalle.
Matkailu	Kaavan tavoite on erityisesti kehittää alueen matkailua.
Koiratarhat	Koiratarhat aiheuttavat häiriötä laajalle ympäristöön kuten poronhoidolle. Koirien haukkumisesta aiheutuva melu voi tarhojen lähialueilla olla tiettyinä päivinä aikoina voimakasta, joskin ehdotetussa sijainnissa laaditussa meluselvityksessä koirien haukkunnalla ei olisi vaikutuksia lähiympäristölle. Koirien ulosteet varsinkin keväisin saattaa aiheuttaa haju- ja rehevöitymishaittoja. Näitä haittoja on pyritty ohjaamaan kaavamääräyksellä.
Suhde maakuntakaavaan	Osayleiskaava on maakuntakaavan mukainen.
Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (VAT)	Osayleiskaava toteuttaa sen sisältöön liittyen tunnistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista.

MELUVAIKUTUKSET

Melun ohjearvot

Valtioneuvosto on antanut melutason yleiset ohjearvot (Valtioneuvoston päätös 993/1992). Päätöstä sovelletaan meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyvyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyssä. Päätös ei koske ampuma- ja moottoriurheiluratojen melua. Päätöstä ei myöskään sovelleta teollisuus-, katu- ja liikennealueilla eikä melusuoja-alueiksi tarkoitetuilla alueilla.

Taulukossa (1) on esitetty päivä- ja yöajan ohjearvot ulkona ja sisällä. Liike- ja toimistohuoneiden osalta melua ehkäisevät toimenpiteet voidaan toteuttaa rakennusteknisin toimin siten, että melutaso jää alle ohjearvon.

Ulkona	L _{Aeq} , enintään	
	Päivällä (07–22)	Yöllä (22–07)
Asumiseen käytettävät alueet, virkistysalueet taajamissa ja niiden välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	50/45 dB ¹⁾
Loma-asumiseen käytettävät alueet ³⁾ , leirintäalueet ja virkistysalueet taajamien ulkopuolella sekä luonnonsuojelualueet	45 dB	40 dB ²⁾
Sisällä		
Asuin-, potilas- ja majoitushuoneet	35 dB	30 dB
Opetus- ja kokoontumistilat	35 dB	-
Liike- ja toimistohuoneet	45 dB	-

¹⁾ Uusilla asuinalueilla yöohjearvo on 45 dB. Oppilaitoksia palvelevilla alueilla ei sovelleta yöohjearvoa

²⁾ Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä

³⁾ Loma-asumiseen käytettävillä alueilla taajamassa voidaan soveltaa asumiseen käytettävien alueiden ohjearvoja
L_{Aeq} = melun A-painotettu keskiäänitaso (ekvivalenttitaso)

Taulukko 1. Vnp 993/1992 mukaiset yleiset melutason ohjearvot

Meluselvityksen on laatinut Max Mannola FCG Oy:stä. Selvitys on tämän selostuksen liitteenä. Meluvaikutukset syntyvät alueella lähinnä lisääntyvän ajoneuvoliikenteen.

Loma- ja matkailualueita (RM- ja RA-alueita) on kaava-alueella paljon, ja niiden pinta-alasta suurimmassa osassa melun ohjearvot alittuvat. Kultakylän kohdalla olevien RM-alueiden pinta-alasta noin puolet sijaitsee päivämelen ohjearvot (45 dB) ylittävällä ja hieman alle puolet yömelun ohjearvot (40 dB) ylittävällä alueella.

Valtatien länsipuolella vaihtoehtona esitetty koiratarhan melu ei aiheuta ohjearvojen ylitystä sitä lähellä sijaitseville RM-5-alueelle tai poronerotusalueelle.

UKK:n kansallispuiston S-1-alueella melun ohjearvojen (päivällä 45 dB, yöllä 40 dB) ylitystä tapahtuu lähinnä valtatieä olevalla noin 200-500 m leveällä vyöhykkeellä Kultakylän molemmin puolin.

Kahdesta AP-alueesta pohjoisempi katsotaan vanhaksi alueeksi ja sillä melun ohjearvot ylittyvät lähinnä valtatieä olevassa osassa. Eteläisempi, Kultakylässä keskellä RM-2-alueella sijaitseva AP-alue on uusi alue ja sillä melun ohjearvot eivät ylity.

Kaavakarttaan on merkitty aaltoviivalla (merkintä me-1) päivämelualue 45 dB, sekä pohjoisemman AP-alueen kohdalla myös päivämelualue 55 dB.

Määräyksessä on teksti ”Melualue. Valtatien 4 ja melualueen rajaviivan väliin jäävällä alueella olevissa rakennuspaikoissa ylittyy ennusteen mukaisen liikenteen aiheuttama liikennemelun päiväohjearvo, eli RA- ja RM-alueilla 45 dBA ja AP-alueilla 55 dBA. Rakennusluvan yhteydessä melu tulee selvittää tarkemmin ja määrätä suojaustarpeet.”

VAIKUTUKSET POROTALOUTEEN

Yleisesti erilaisissa maankäytön hankkeissa uusi infrastruktuuri aiheuttaa poronhoitotyössä käytettävien rakenteiden muutostarpeita sekä muutoksia luontaisissa laidunalueissa (suorat ja epäsuorat vaikutukset) ja laidunkierrossa. Muuttuva maankäyttö voi vaikeuttaa poronhoidon infrastruktuurin käytettävyyttä ja esimerkiksi uusi tiestö saattaa aiheuttaa aukkoja poroaitoihin sekä lisätä mahdollisesti liikenneonnettomuuksia.

Maankäytön hankkeet kaventavat ja pirstovat porolaitumia tai aiheuttavat muutoksia porojen laidunten käytössä, mikä voi näkyä mm. häiriöalueiden välttämisenä tai rakennettujen alueiden hyödyntämisenä räkkäsuojana. Laidunalueiden kaventumisen myötä porot joutuvat etsimään uusia laidunalueita, mikä näkyy kulutuspaineen lisääntymisenä ympäröivillä laidunalueilla.

Erilaisten yllä mainittujen vaikutusmekanismien kautta sekä muiden maankäyttöhankkeiden yhteisvaikutuksena poroelinkeinoon harjoittamisen kannattavuus saattaa heiketä tietyillä alueilla, mikäli kustannukset rakenteiden käytettävyydessä nousevat, porojen kokoamisen vaatimat työt lisääntyvät tai porotappiot kasvavat.

POROJEN LAITUMET JA LAIDUNNUS

Alueella PHL 3 § mukainen poronhoito-oikeus eli porojen vapaa laidunnusoikeus.

Tankavaaran osayleiskaava-alueen laajuus on noin 3200 hehtaaria, mikä on alle 1 % koko Lapin paliskunnan pinta-alasta. Lisäksi valtaosa kaava-alueesta on kaavamerkintöjen mukaisesti luonnonsuojelualuetta, metsä- ja porotalousvaltaista aluetta tai maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, joihin ei kohdistu merkittävässä määrin porolaitumiin tai poronhoitoon kohdistuvaa muutosta nykyisestä maankäytöstä. Osayleiskaavassa asuin- ja lomarakennusten rakentamiselle sekä erilaisille matkailupalveluille varattujen alueiden pinta-ala on yhteensä noin 183 hehtaaria. Laajuudeltaan merkittävimmät matkailupalveluiden alueet sijaitsevat Tankavaaran kultakylän ympärillä, Purnuvaarassa sekä Iso-ojan pohjoispuolella. Etenkin Purnuvaaraan osoitetun matkailupalveluiden alueen ja sen vaatiman infran toteuttaminen aiheuttaa porojen laidunalueiden pirstaloitumista.

Talvilaitumia pidetään porotaloudessa minimitekijänä. Niiden määrä ja kunto viimekädessä määrää porojen selviytymisen talven yli ja siten myös porotalouden kannattavuuden, sillä ruokintakustannukset ovat korkeat ja hyvillä talvilaitumilla poroja ei tarvitse lisäruokkia. Laadullisista laidunmenetyksistä merkittävimpiä ovat siten yleensä talvilaitumet tai laiduntyypit, joita muuten on paliskunnassa niukimmin. Osayleiskaava-alueella talviaikaiset porojen luppolaidunalueet sijoittuvat pääosin UKK-puiston alueelle, jonne ei ole kaavassa esitetty maankäytön muutoksia.

Porovaatimet muodostavat pääosan (noin 80 %) talvisesta porokarjasta ja ovat sen tärkein tuottava osa. Kevättalvella, tiineyden loppuvaiheessa sekä vasonta-aikana poroille ei saisi aiheutua stressiä ja ylimääräistä energiankulutusta, joten laidunalueen rauhallisuus on erityisen tärkeää myös vasonnan onnistumisen

kannalta. Etenkin kevättalvella ja alkukesästä vaatimet ovat herkkiä ihmistoiminnasta aiheutuvalle häiriölle ja välttävät häiriöalueita. Vasomisalueita sijoittuu kaava-alueella suoalueiden reunamille, joista laajimman *Tankavaaran aapa* läheisyyteen ei ole osoitettu uutta maankäyttöä. Sen sijaan kaava-alueen pohjoisosassa Iso-ojan läheisyydessä rakentamisalueita sijoittuu suoalueiden reunamille, joskin valtaien 4 läheisyyteen, jossa on liikenteestä aiheutuvia häiriötekijöitä jo nykyisessä tilanteessa.

PORONHOITO

Porotalous on suunnitelmallista elinkeinotoimintaa, joka perustuu luonnon rytmiin. Poroille muodostuu vuodenaikoja noudatteleva laidunkierto, jota käytetään hyväksi poronhoitotöissä. Syksyllä ja syystalvella hyödynnetään rykimäaikaa ja porojen luontaista vaellusta kohti talvilaitumia. Tällöin porot kerätään ja kuljetetaan käsiteltäväksi lähimpänä sijaitsevaan erotusaitaan. Ylimääräiset häiriöt vaikeuttavat porojen kuljettamista ja erityisesti vaikeiden alueiden kautta kuljetettaessa työvoimaa tarvitaan enemmän, mikä lisää kustannuksia ja vaikuttaa elinkeinon kannattavuuteen. Purnuvaaran eteläpuolelle kaavassa osoitettu RM-1 - alue mahdollistaa koiratarhujen sijoittamisen alueelle, minkä toiminnasta voi aiheutua häiriöitä poronhoidolle, mutta häiriöt ovat riippuvaisia mm. koiravaljakkoreittien sijoittumisesta ja toiminnan mittakaavasta. Vaihtoehtoisesti samaan kortteliin on luonnosvaiheessa esitetty myös poropuistoa.

Erotusten jälkeen porot päästetään talvilaitumille tai ne joko siirretään tai ne siirtyvät omia aikojaan talviruokinta-alueille ja -tarhoille. Keväällä osa poroista vasoo tarhoissa ennen kuin ne päästetään vaeltamaan kesälaitumille. Porojen liikkumista laitumilla ohjailaan useissa paliskunnissa laidunkierto- ja työaitojen avulla, lisäksi käytössä on muuta infrastruktuuria, kuten kämppiä ja porotarhoja. Koko paliskunnan poronhoitojärjestelmä ja kaikki porotalouden infrastruktuuri on siis rakennettu sen mukaan, miten porot liikkuvat ja miten niitä pystytään käsittelemään. Yhdessä laidunalueiden kanssa ne muodostavat paliskunnan porotalouden yhtenäisen toiminnallisen kokonaisuuden. Osayleiskaava-alueelle osoitettujen matkailupalvelujen alueiden rakentamisen myötä porojen luontainen itä-länsisuuntainen laidunkierto voi paikoin häiriintyä ja muuttua, mutta alueet ovat pinta-alaltaan pieniä, joten muutokset laidunkiertoon eivät ole kokonaisuudessaan merkittäviä.

Osayleiskaava-alueelle sijoittuva porotalouden infrastruktuuri on osoitettu kaavassa ja sen säilyminen on siten huomioitu. Kaavassa ei ole myöskään osoitettu poronhoidonrakenteiden läheisyyteen maankäyttöä, jonka myötä porotalouden infrastruktuurin käyttö estyy tai huomattavasti vaikeutuisi, niin että paliskunnan alueen tai sen osan poronhoito jouduttaisiin järjestämään uudestaan (aitojen siirtäminen tai uusien rakentamiset, kuljetusreittien muutokset, ym.).

YLEISKAAVAN SISÄLTÖVAATIMUSTEN ARVIOINTI

Osayleiskaava-alue sijoittuu Sodankylän kunnanvaltuuston 19.12.1991 ja Inarin kunnanvaltuuston 15.1.1992 hyväksymän Saariselän yleiskaavan alueelle. Kaava-alue sijoittuu molempien kuntien alueelle. Yleiskaava on melko hyvin toteutunut Purnumukan tien varren ja Liikasenvaaran loma-asuntoalueita lukuun ottamatta.

Saariselän yleiskaavassa on suositeltu rakentamisalueiksi mm. Purnumukkaa sekä Purnuvaaran etelä- ja lounaisosia (kartat alla). Lisäksi yleiskaavassa on pääkeskustan eli Kaunispään alueen lisäksi nimetty ns. alakeskuksia, jotka muodostavat pienimuotoisia, omaleimaisia, pääkeskusta perinteisempiä ja erähenkisempiä kokonaisuuksia. Alakeskuksia muodostavat Kiilopään alue yhdessä Kakslauttasen kanssa ja Tankavaara-Purnumukan alue. Saariselän yleiskaavassa ovat Tankavaarassa alueelle osoitettu majoitusalueen laajennus ja 4-tien länsipuolelle osoitetut loma-asuntoalueet. Tankavaara-Purnumukan alueelle osoitettiin tuolloin matkailurakentamiseen RM yhteensä 300 vuodepaikkaa ja 500 k-m² sekä RA 900 vuodepaikkaa ja 13500 k-m². Tankavaaran matkailupalvelujen osuus oli 200 vuodepaikkaa. Loma-asuminen on sijoitettu Purnumukkaan johtavan tien varteen ja Liikavaaraan. Moottorikelkkareitti on toteutunut samoin kuin tieverkko lukuun ottamatta Purnuvaaran mastolle johtavaa tietä. Maa-ainestenottoalue on huomattavan laaja.

Yleiskaavan sisältövaikutus	Osayleiskaavaratkaisu
1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;	Tankavaaran (Kultakylän) alue toteuttaa yleiskaavan alakeskus periaatetta. Sijaitsee liikenteellisesti edullisesti. Suhteellisen hyvät rakentamisolosuhteet.
2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;	Käyttää VT 4 liikenneyhteyttä. Muutoin ei juuri vaikutuksia liikenneverkkoon. Alueella nykyisin jo vesijohto, viemärinti ja sähköverkko keskeisillä alueilla.
3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;	Käyttää Sodankylän keskustaajaman ja Vuotson kylän päivittäistavarapalveluita.
4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;	Kaava-alueen toteutuessa edellytetään muutoksia nykyiseen sähköverkkoon. Alueen sisäiset sähköverkot voidaan toteuttaa kaapelein liikenneverkon ympäristöön tukeutuen. Alueen sisäiset vesihuoltoverkot voidaan toteuttaa liikenneverkon ympäristöön tukeutuen.

5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;	Matkailurakentamista, joten ei suoraan vaikutusta yhdyskuntarakenteeseen. Mahdollistaa sosiaalista ja taloudellista tasa-arvoa mm saamelaisille matkailun elinkeinoa hyödyntämällä.
6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;	Alue on matkailua palveleva ja tuo työpaikkoja kuntaan.
7) ympäristöhaittojen vähentäminen;	Alueen toiminnot tulee kytkeytyä energia-, vesi- ja jätehuollon piiriin. Muilta osin suunnittelun ohjaus ja tarvittavat lupaprosessit toteutetaan siten, että ympäristöhaitat ovat mahdollisimman vähäiset. Rakentamisen toteutus ratkaistaan rakentamisen yhteydessä edellyttäen korttelisuunnitelmaa.
8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä	Toimintojen tarkoituksenmukainen suunnittelu edistää rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaalimista.
9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.	<p>Alueelle on osoitettu esim. MU-2-alueet, joissa on otettava huomioon matkailun tarpeet metsien hoidossa. RM-alueet ovat hyvin laajoja, mikä mahdollistaa luonnonmukaisen toteutuksen rakentamisessa kansallispuiston läheisyydessä.</p> <p>Alueen vesistöt ovat puromaisia ja kapeita. Valtaosa purojen varsista on kullan kaivuun yhteydessä muokattu.</p>

NIMISTÖ

Uusia paikan tai kadunnimiä ei ole esitetty.

SÄHKÖVERKKO

20kV:n johtoreitit on esitetty Yleiskaava-kartalla. Muuntamot vaativat ympärilleen 10 metrin säteellä piirretyn suojavyöhykkeen, jonka sisäpuolelle ei voi rakentaa ilman paloturvallisuusmääräysten mukaista tarkastelua. Pihateiden varsille sijoitetaan 0,4kV johtoreitit ja jakokaapit, joille on varattava toteutussuunnittelussa tila katualueella.

Kaavalaajennus voi aiheuttaa muutoksia nykyisiin 20kV:n ilmajohtoihin ja laitteistoihin (erotinasemat ja muuntamot). Siirrosta aiheutuvista kustannuksista vastaa siirron tilaaja. Muutoksen suunnittelusta nykyisiin 20kV:n johtoihin pidetään erillinen tekniikkapalaveri ja lisäksi muutoksen suunnittelusta ja toteutuksesta tulee tehdä erillinen asiakirja.

OSAYLEISKAAVAN TOTEUTUS

Osayleiskaavan toteutuminen alkaa heti voimaantullessaan rakentamista ohjaavana tekijänä. Toteutusta ohjaa kunnan rakennusvalvonta.

FCG FINNISH CONSULTING GROUP OY

FCG Finnish Consulting Group Oy

Johannes Jutila

Arkkitehti, ARK 1813, YKS 640

SODANKYLÄN KUNTA

Sodankylän kunta

Ari Pesonen

Kehitysjohtaja